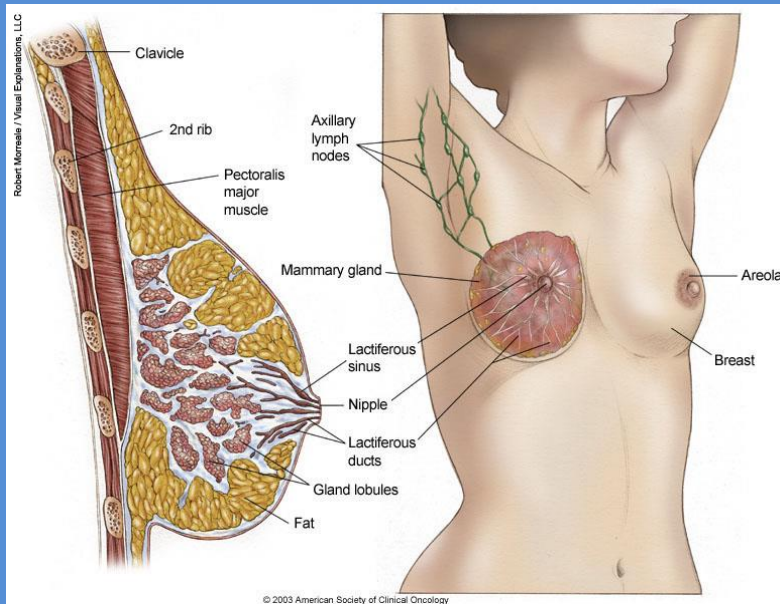

Szkolenie terapeutyczne
Rak piersi
06.03.2018 r.

Prelegent: prof. dr hab. n.
med. Tadeusz Pieńkowski

Pierś

Pierś składa się z tkanki tłuszczowej zawierającej 15-20 płątów
Płąty składają się z mniejszych struktur zwanych zrazikami
Mleko produkowane jest w końcowych częściach zrazików
Mleko płynie przewodami wyprowadzającymi do brodawki
Większość raków powstaje z komórek przewodów

Epidemiologia

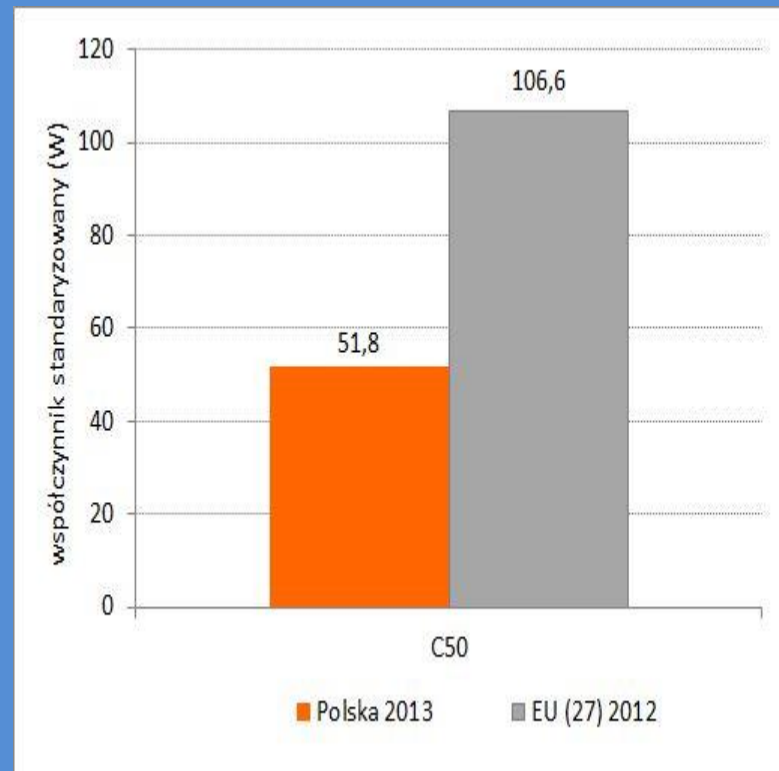
- najczęstszy nowotwór wśród kobiet
- prawdopodobieństwo zachorowania 1:15 – 1:12
- 4-9 razy częściej-zachorowalność rodzinna
- u chorych leczonych-1% rocznie wzrost zagrożenia rakiem w drugim sutku
- wzrost zapadalności związany z wydłużeniem życia

Rak piersi

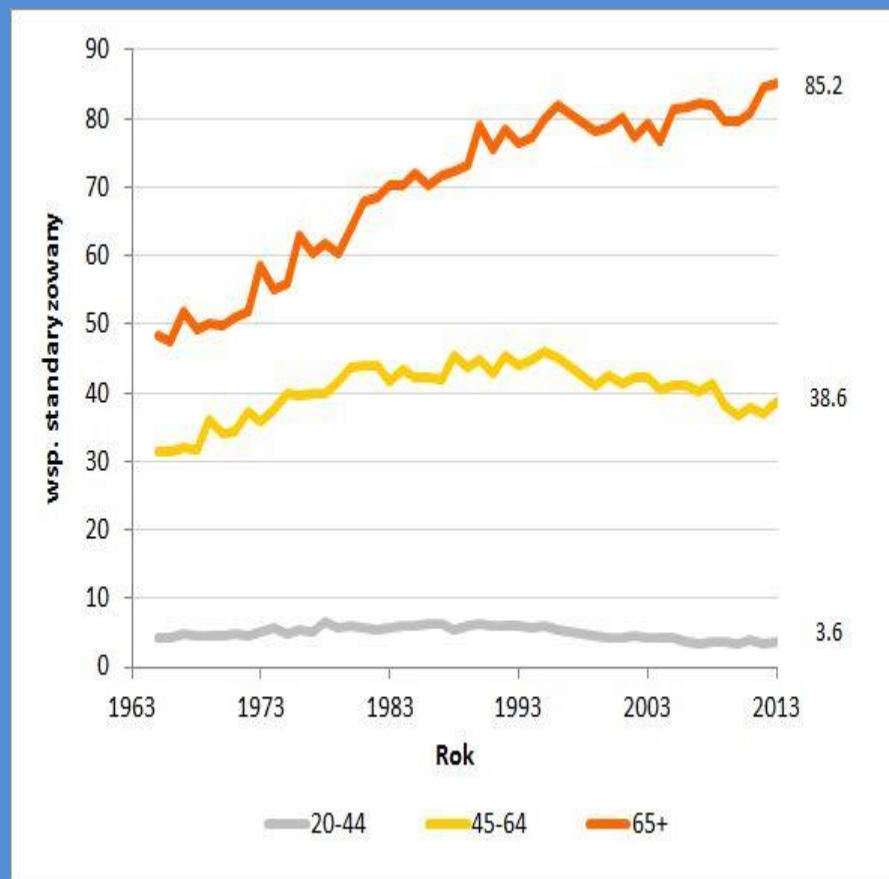
Czynniki ryzyka

- Mutacje genu BRCA1 i BRCA2 (3-5% zachorowań)
- Obciążenie rodzinne (rak piersi lub jajnika w rodzinie)
- Choroby piersi przebiegające z proliferacją
- **Wczesna pierwsza i późna ostatnia miesiączka**
- **Bezdziętność**
- Późny wiek urodzenia pierwszego dziecka
- Hormonalna terapia zastępcza
- Nadwaga
- Alkohol

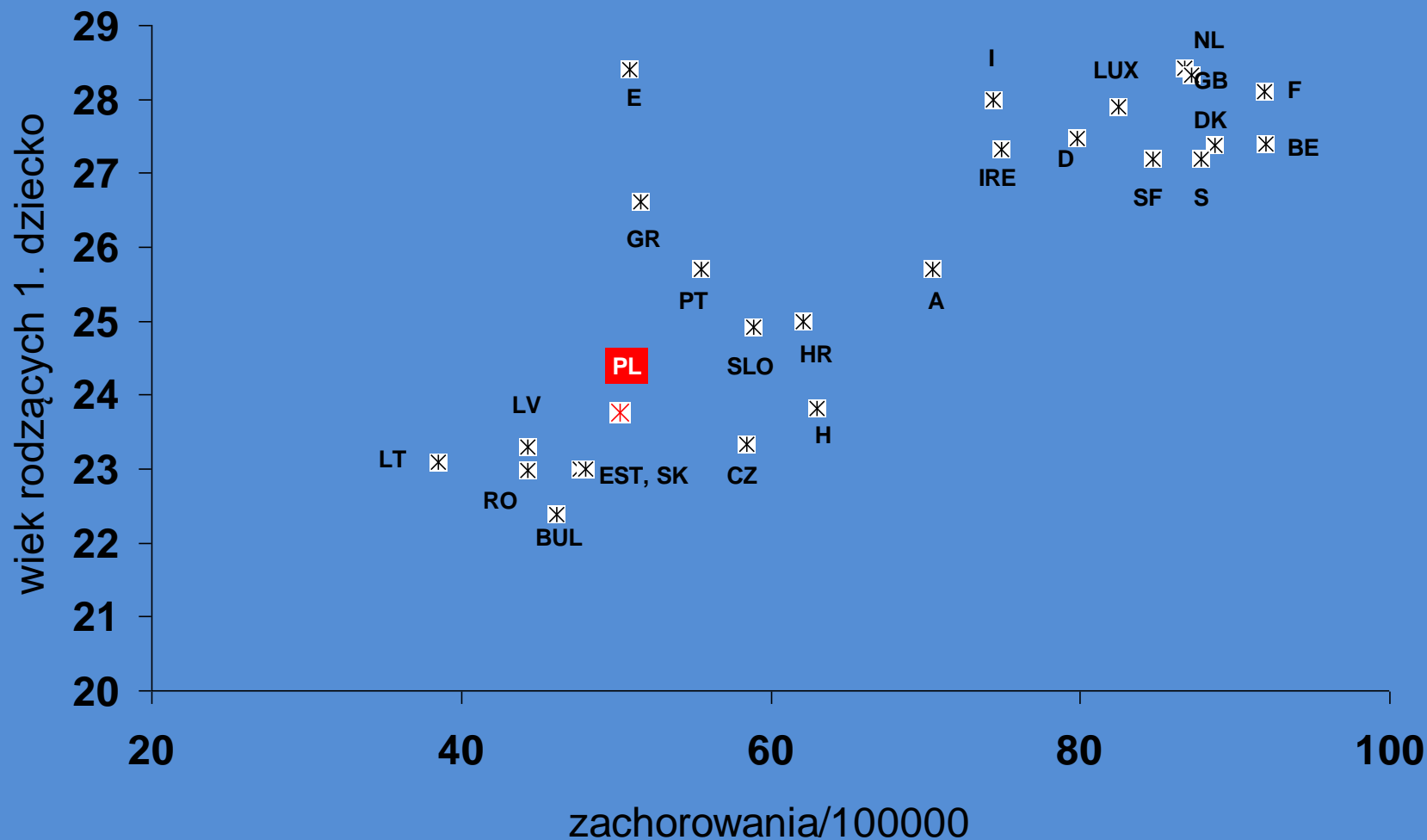
Porównanie zachorowalności na nowotwory piersi w Polsce i w krajach Unii Europejskiej

Trendy umieralności na nowotwory piersi w Polsce w latach 1965-2013 w wybranych grupach wieku

Wiek rodzających pierwsze dziecko (1995) vs zachorowalność (2004), Europa $R^2=0.66$

Mammografia

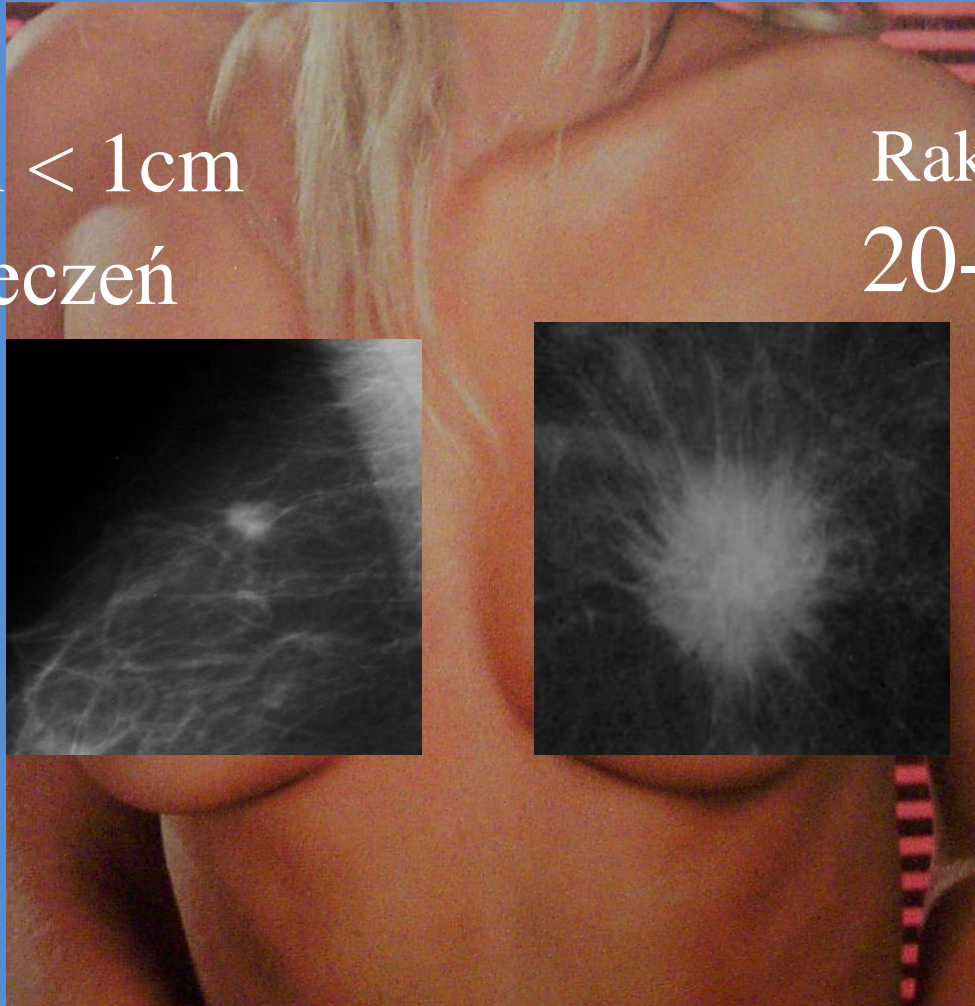
Mammografia przesiewowa
Mammografia diagnostyczna

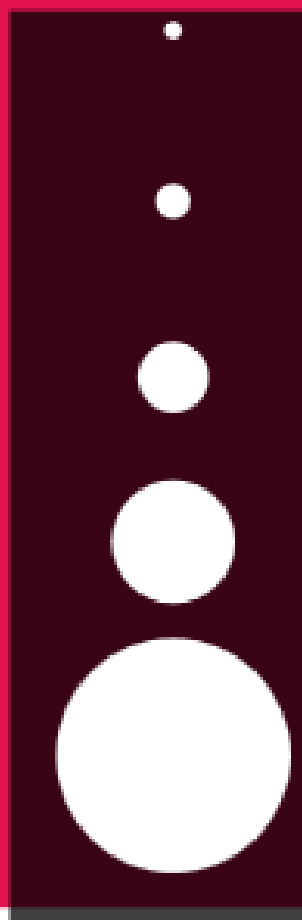
SZANSA NA WYLECZENIE

Rak piersi < 1cm
95% wyleczeń

Rak zaawansowany
20-30% wyleczeń

ŚREDNIA WIELKOŚĆ GUZA PIERSI wykrywanego w zależności od metody:

3 mm Średnia wielkość guza wykrywanego u kobiet, które **REGULARNIE** wykonują **MAMMOGRAFIĘ**

6 mm Średnia wielkość guza wykrywanego podczas **PIERWSZEJ** w życiu **MAMMOGRAFII**

12 mm Średnia wielkość guza wykrywanego przez kobietę, **BADAJĄCĄ** **REGULARNIE** swoje piersi

21 mm Średnia wielkość guza wykrywanego przez kobiety, **SPORADYCZNIE** **BADAJĄCE** swoje piersi

40 mm Średnia wielkość guza wykrywanego **PRZYPADKOWO** przez kobiety, które **NIGDY** same **NIE** **BADAŁY** sobie piersi

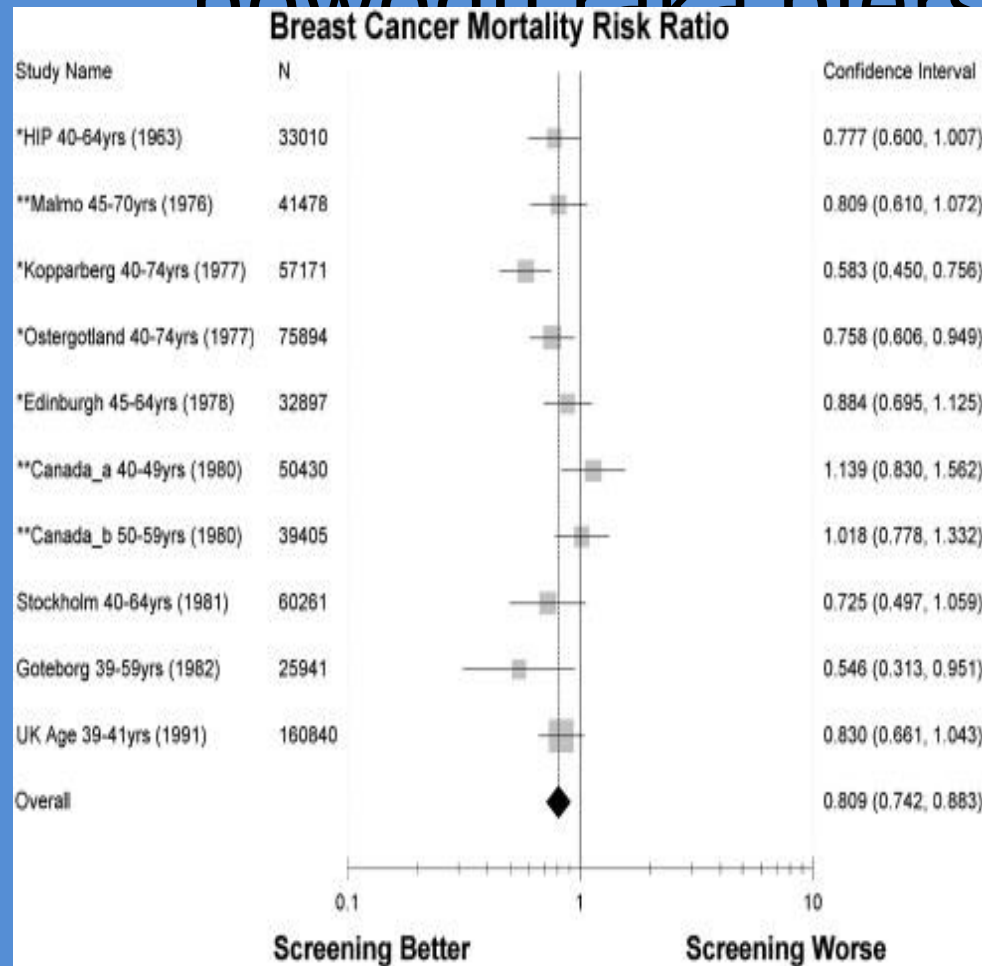
Badania przesiewowe. Wymogi systemu

- Podział populacji na osoby z wynikiem dodatnim i ujemnym
- Możliwość diagnostyki wszystkich osób z dodatnim wynikiem testu
- Istnieje skuteczne leczenie. Wyniki leczenia w dużym stopniu zależą od zaawansowania choroby
- Wszyscy u których ostatecznie rozpoznano chorobę mają dostęp do odpowiedniego leczenia

przesiewowych badań mamograficznych na ryzyko zgonu z powodu raka piersi w zależności od wieku

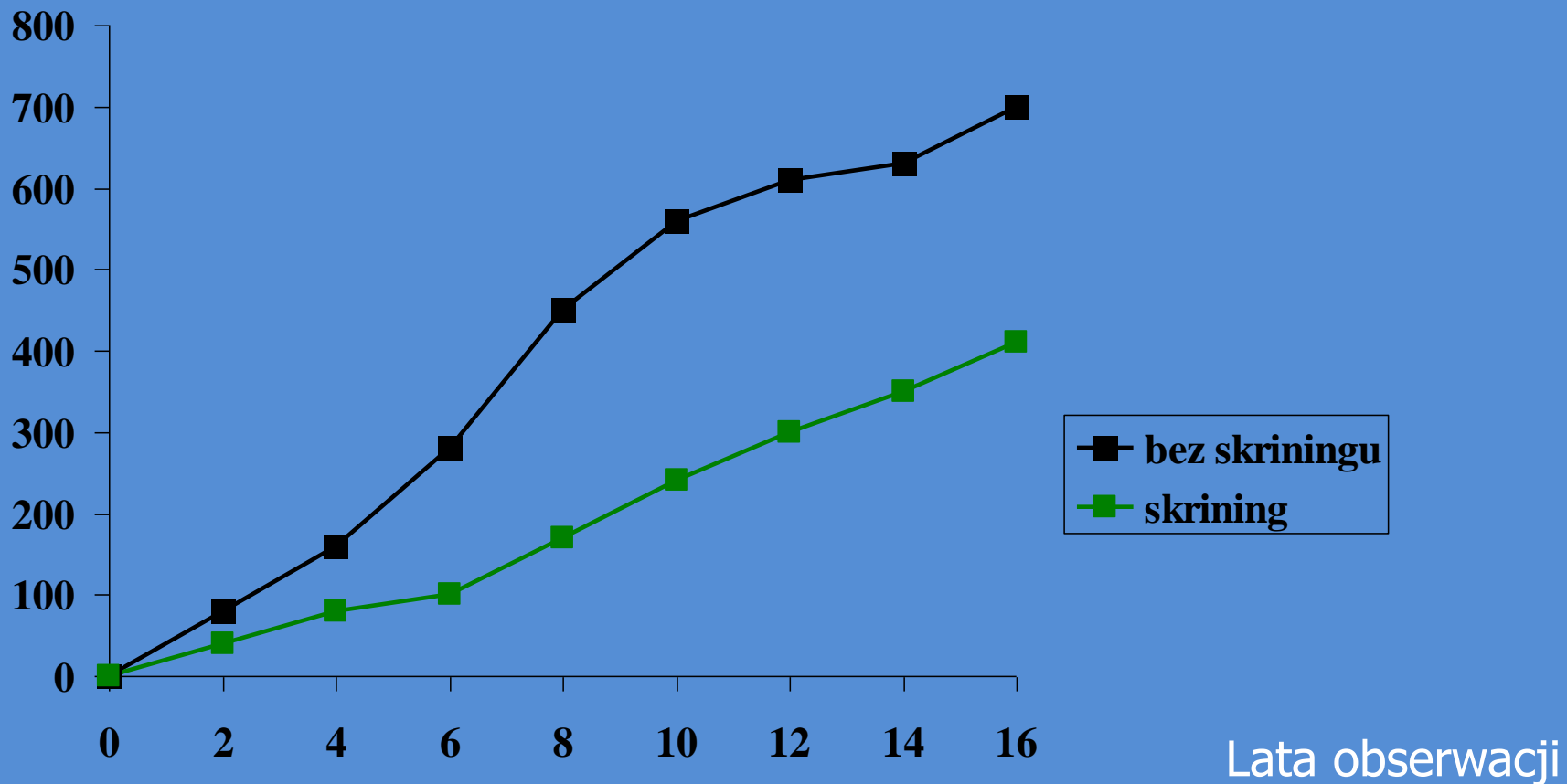
Wiek badanych	Liczba badań	RR dla umieralności z powodu raka piersi 95% CI	NNI dla uniknięcia jednego zgonu z powodu raka 95% CI
39-49	8	0,85 (0,75-0,96)	1 904 (929-6,378)
50-59	6	0,86 (0,75-0,99)	1339 (332-7,455)
60-69	2	0,68 (0,54-0,87)	377 (230-1,050)
70-74	1	1,12 (0,73-1,72)	Brak danych

Wyniki meta-analizy przesiewowej mammografii na ryzyko zgonu z powodu raka piersi

Glasziou P, Houssami N *Prev Med* 2011

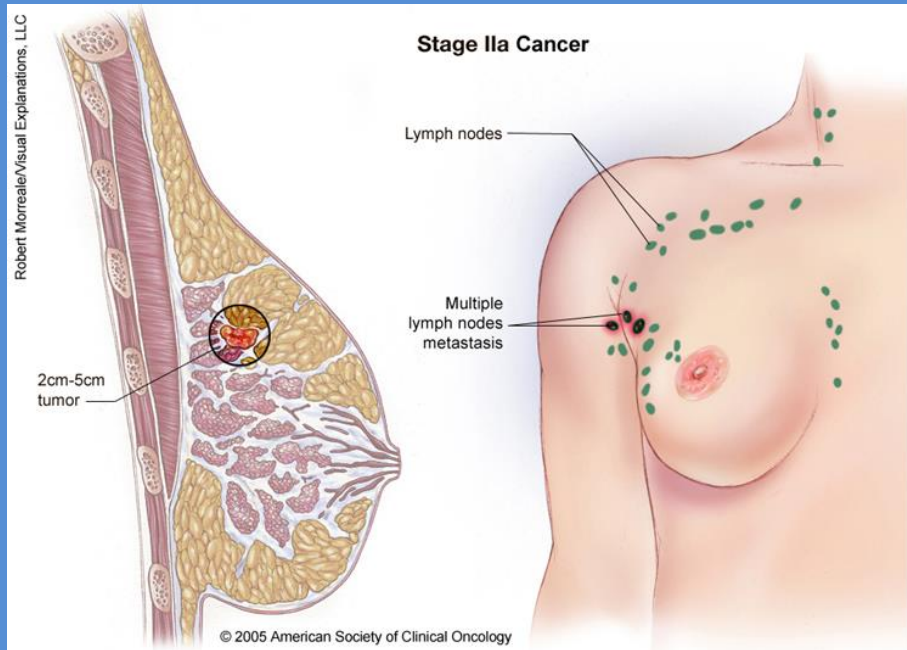
Umieralność z powodu raka sutka u kobiet 40-74 lat (Swedish Two-County trial)

Objawy

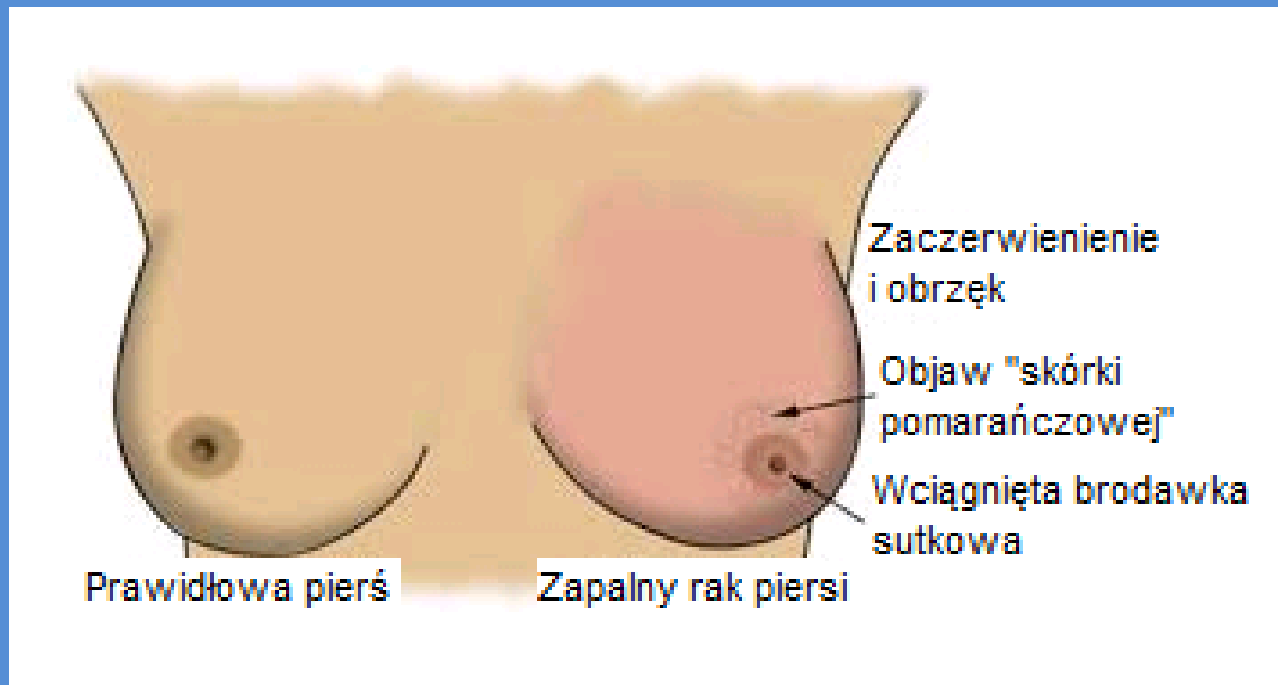
- Niebolesny guz, zgrubienie w piersi
- Zmiany kształtu piersi i brodawki
- Wyciek z brodawki
- Zmiany skóry piersi
- Powiększenie regionalnych węzłów chłonnych

Rak piersi w stopniu klinicznym IIA

Zapalny rak piersi

Rozpoznanie

- Badanie przedmiotowe piersi
- Oglądanie
- Badanie palpacyjne w pozycji stojącej leżącej
- Badanie mammograficzne
- Badanie ultrasonograficzne
- Badanie MR
- Badanie mikroskopowe
- Wybór metody biopsji
- Inne badania wg wskazań indywidualnych

Rozpoznanie

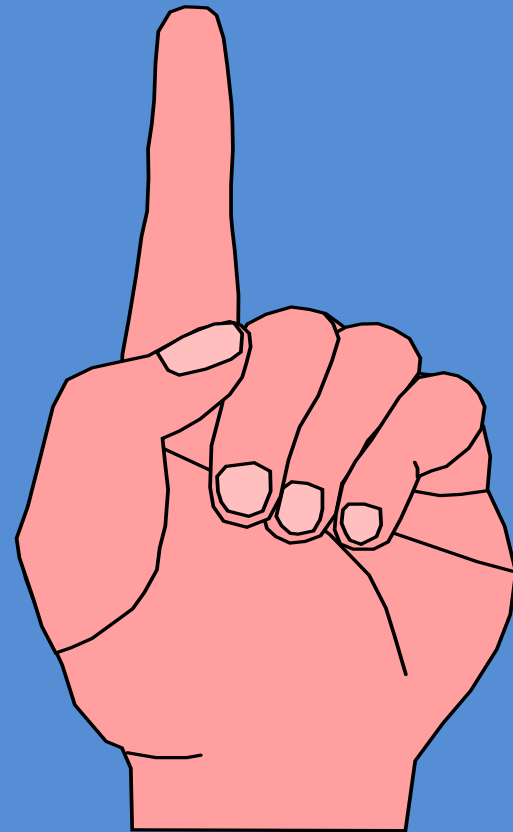
1-badanie kliniczne

2-mammografia
obustronna

3-potwierdzenie
mikroskopowe

**konieczna zbieżność
wyników - jeśli są
wątpliwości – nie wolno
postawić rozpoznania**

$$1+2+3=!$$

Techniki biopsji

- *cienkoigłowa - BAC / BACC*
- *„gruba igła” - CB*
- *biopsja z lokalizacją*
- *tumorektomia (bad.śródoperacyjne)*

Biopsja gruboigłowa

Biopsja pod kontrolą mammografii

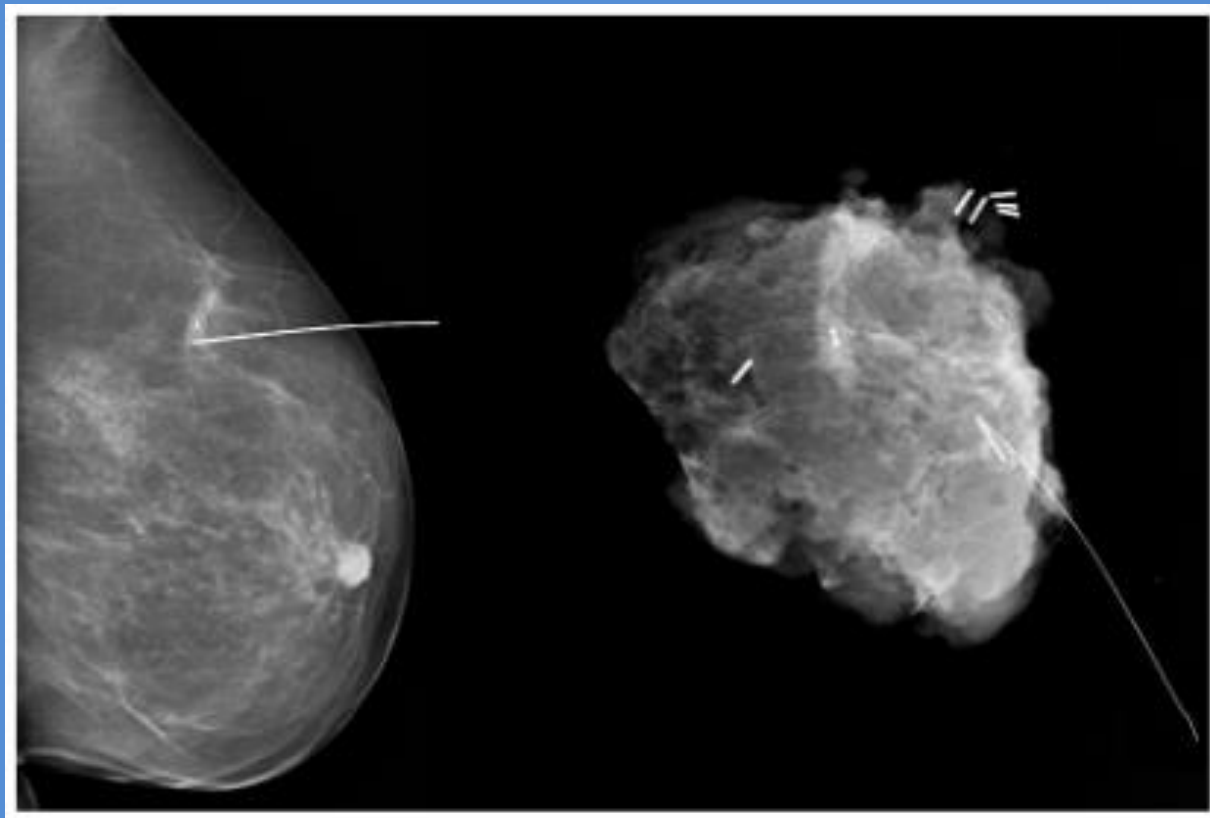

Biopsja Mammotomiczna

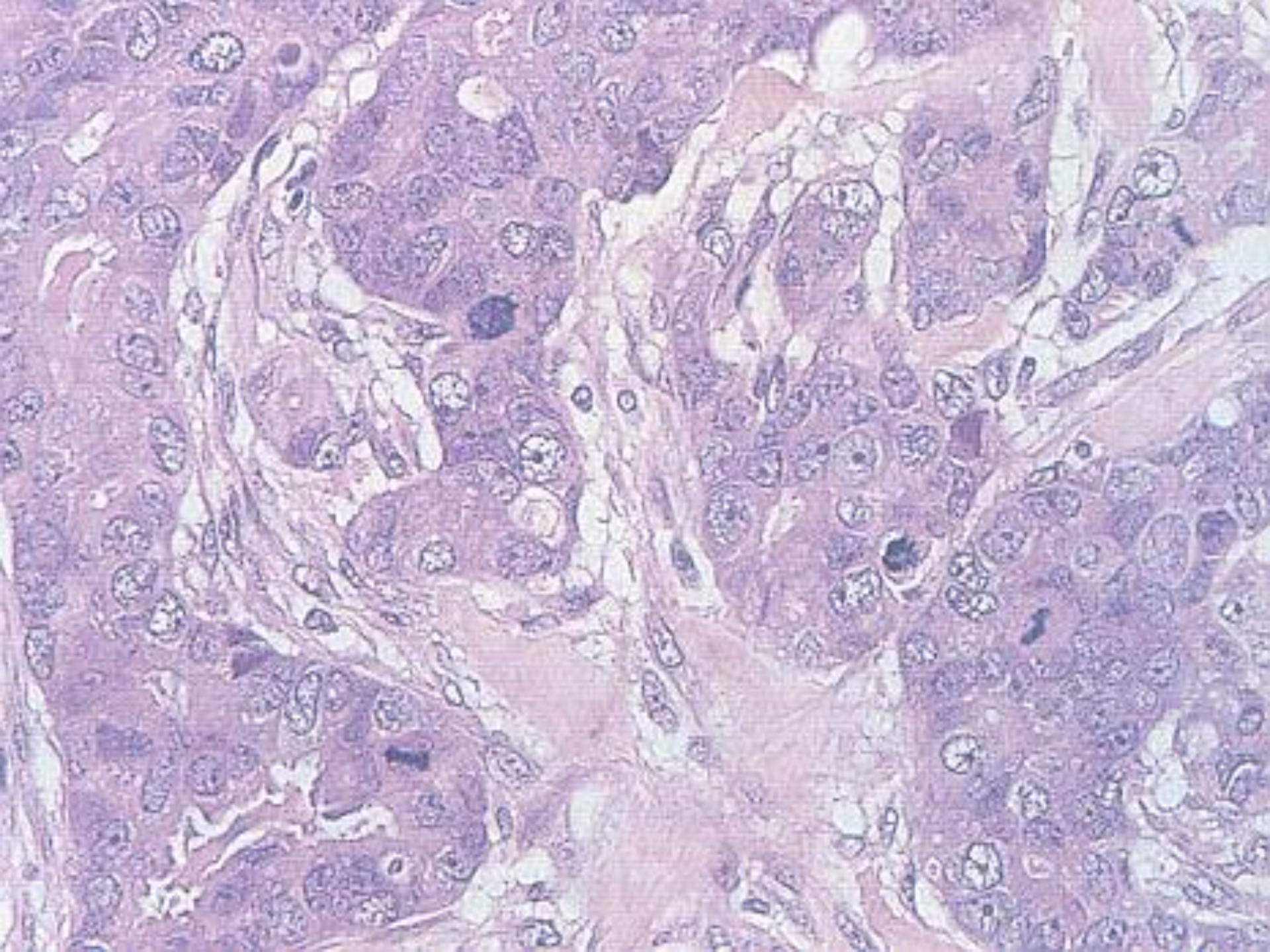

Lokalizacja zmiany subklinicznej

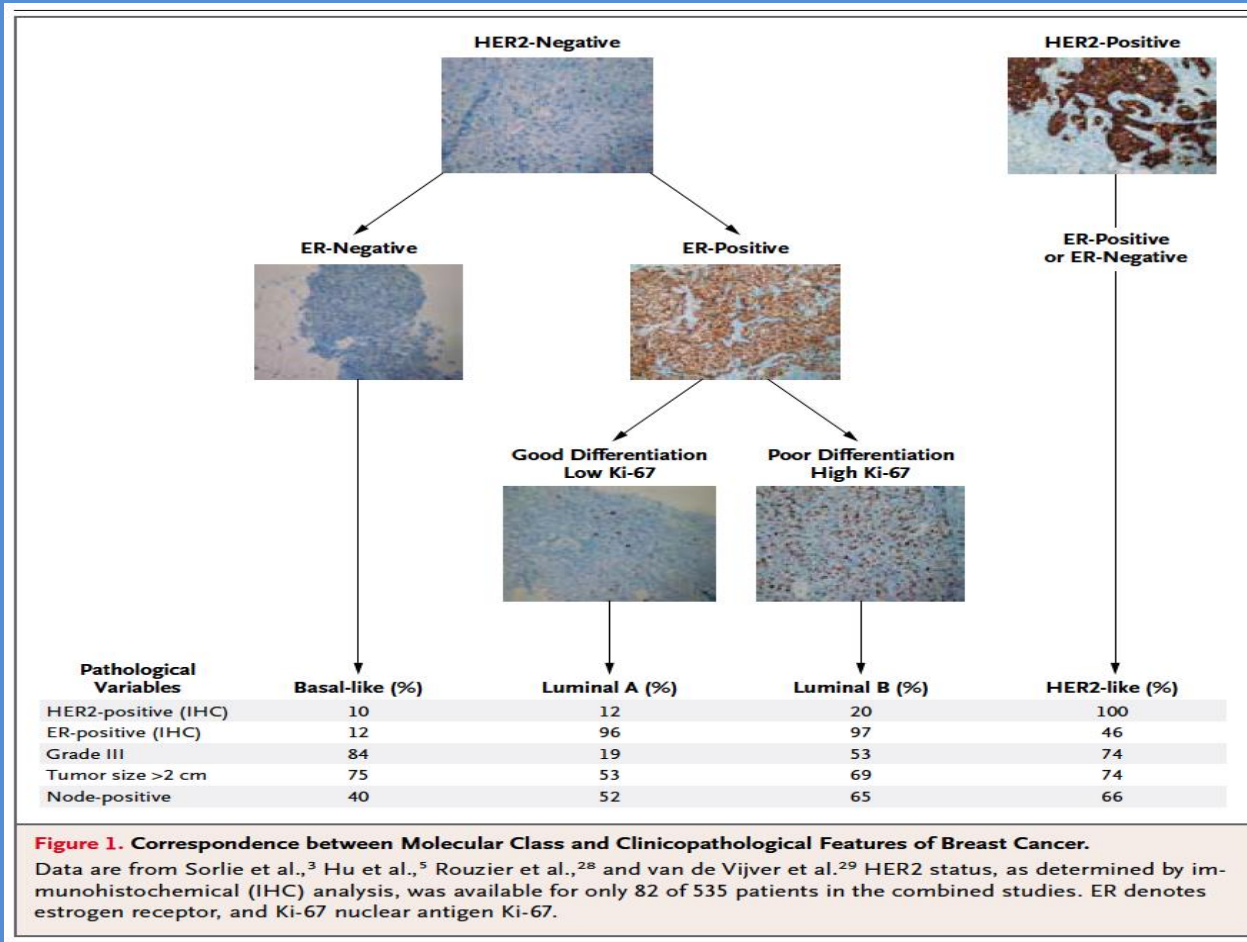

MOLECULAR ORIGINS OF CANCER

Gene-Expression Signatures
in Breast Cancer

Christos Sotiriou, M.D., D.Phil., and Lajos Pusztai, M.D., D.Phil.

Rak piersi

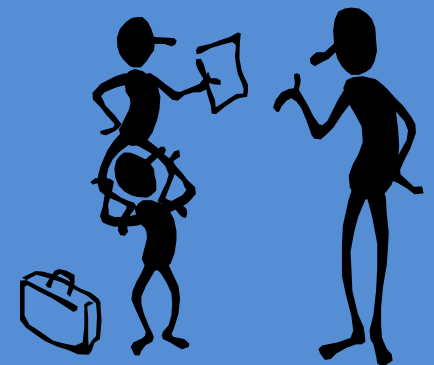
Cechy biologiczne

- **Rak hormonozależny**
  - Dodatkowo receptory ER lub PgR
  - Terapia celowana – tak
  - Podatny na leczenie hormonalne
- **Rak HER2 dodatni**
  - Nadmierna ekspresja receptora HER2
  - Terapia celowana – tak
  - Podatne na leczenie skierowane na receptor HER2 trastuzumab, lapatinib, pertuzumab
- **Rak receptorowo ujemny**
  - Brak ekspresji receptorów
  - Terapia celowana ??
  - ER(-) i PgR(-) i HER2 (-)

Radiolog-patolog -klinicysta

- Rozpoznanie
- Kogo leczyć → czynniki prognostyczne
- Jak leczyć → czynniki predykcyjne

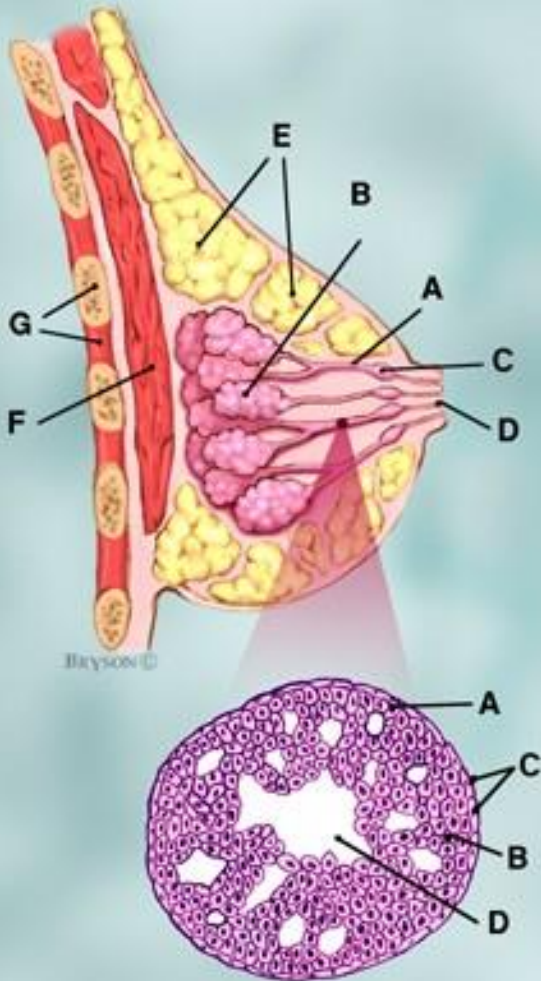
- Informowanie pacjentów

Rak piersi

- Rak inwazyjny
- Rak przedinwazyjny (DCIS)
- Lobular neoplasia

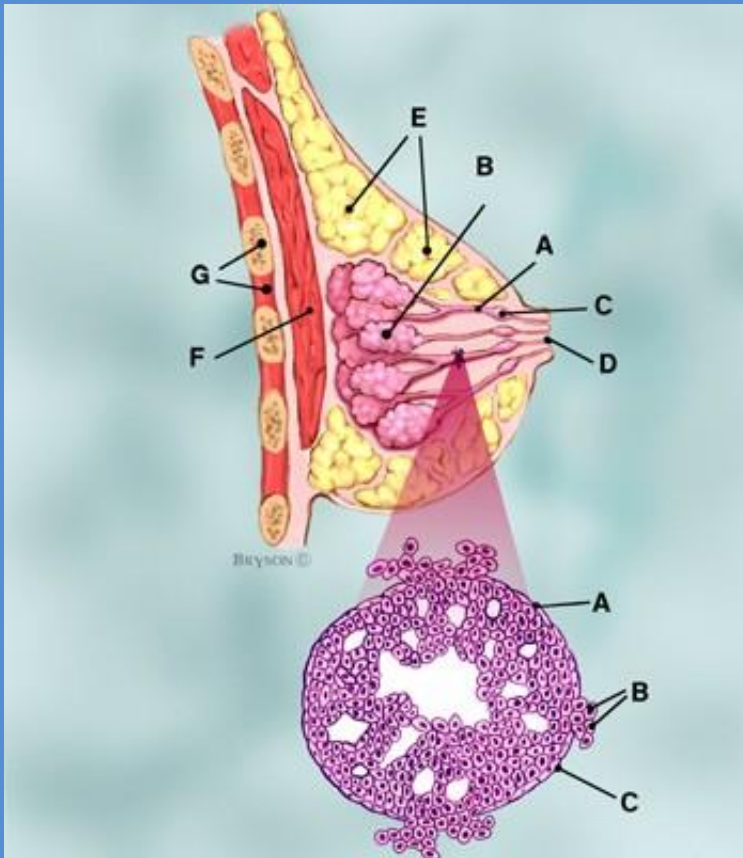
Rak przewodowy przedinwazyjny in situ (DCIS)

- A. Przewody wyprowadzające
- B. Zraziki
- C. Przewody wyprowadzające
- D. Brodawka
- E. Tk. Tłuszczowa
- F. Mięśnie
- G. Żebra

- A. Komórki wyścielające przewód
- B. Komórki raka nie przekraczające błony komórkowej
- C. Nienaruszona błona podstawna
- D. Światło przewodu

Rak przewodowy inwazyjny

- A. Przewody wyprowadzające
- B. Zraziki
- C. Przewody wyprowadzające
- D. Brodawka
- E. Tkanka tłuszczowa
- F. Mięśnie
- G. Żebra

- A. Komórki wyścielające
- B. Komórki raka przerywające błonę podstawną
- C. Błona podstawną

Minimalne informacje

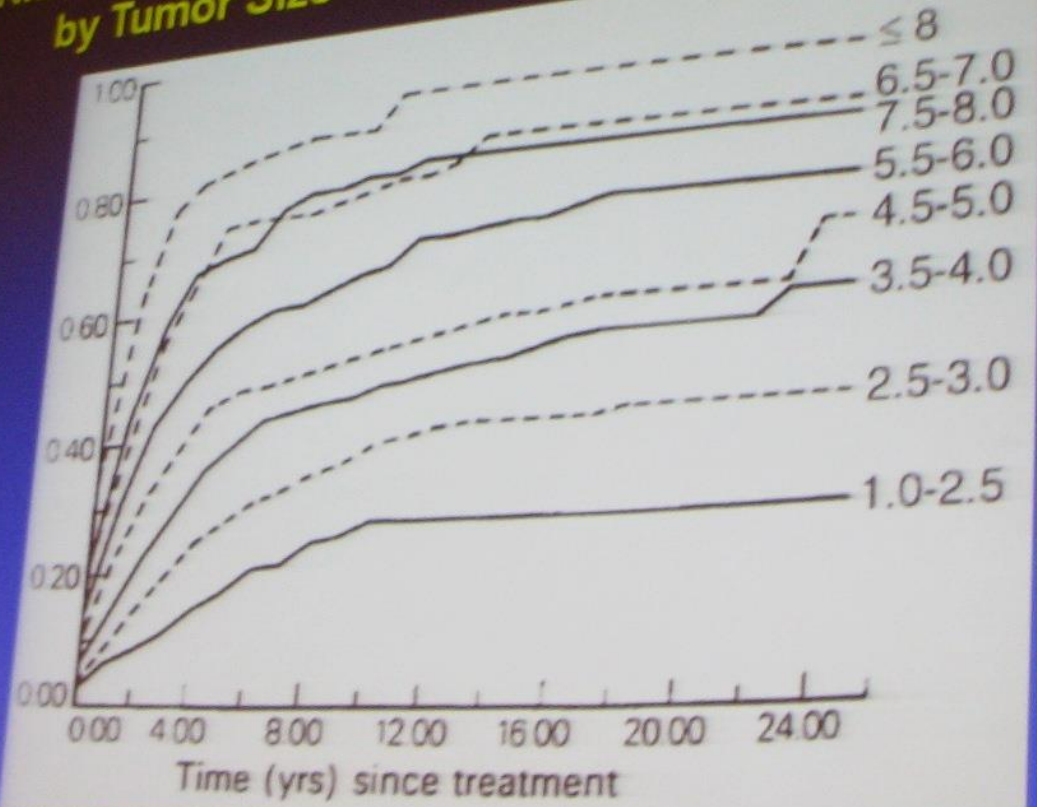
- Czy jest to rak?
- Czy jest to rak inwazyjny (typ) ?
- Zakres choroby pTNM
- Stopień złośliwości
- Receptory estrogenowe i progestagenowe
- Receptor HER2
- Stopień proliferacji

Czynniki prognostyczne

- Wielkość guza
- Przerzuty do w/ch
- Typ histologiczny
- Czynniki biologiczne
- Stopień złośliwości
- Receptor estrogenowe i progesteronowe
- Receptor HER2
- Stopień proliferacji

Risk of Distant Metastases and Time Course Varies by Tumor Size – Not all Large Tumors Recur

From Koscielny et al. Br J Cancer 1989
Albain, KS, SABCs 2012

Rak przewodowy inwazyjny

Leczenie miejscowe

- Zmodyfikowana radykalna mastektomia
- Chirurgiczne leczenie oszczędzające
- Operacje onkoplastyczne
- Biopsja węzła wartowniczego
- Radioterapia
- Leczenie miejscowe po wstępnym leczeniu systemowym
- Długotrwałe przeżycie
- Minimalizacja kalectwa

Leczenie

klasyfikacja grup pacjentów

- *do leczenia chirurgicznego*
- *do pierwotnego leczenia systemowego z następowym leczeniem chirurgicznym*
- *do leczenia systemowego*

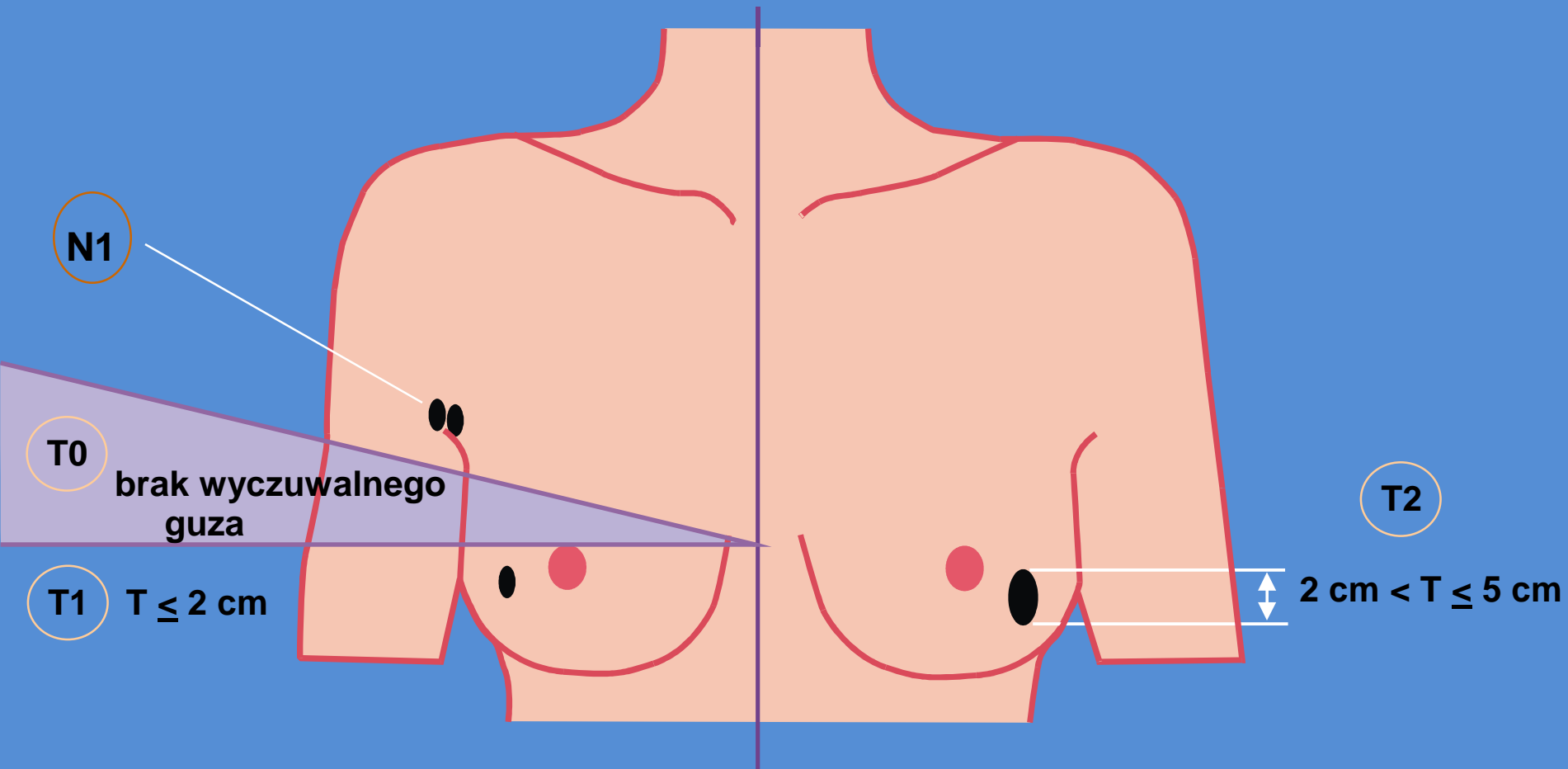
Chirurgiczne leczenie pierwotnie operacyjnego raka piersi

ewolucja w ograniczaniu zakresu operacji

- *zabiegi oszczędzające pierś*
- *biopsja węzła wartowniczego*
- *radykałne amputacje piersi*
- *zmodyfikowane amputacje*
- *rekonstrukcje piersi*
- *jednoczasowe amputacje z rekonstrukcją*

Kliniczne zaawansowanie

T₀₋₂; N₀₋₁; M₀ - CHIRURGIA

● **N1 = twarde, pojedyncze, ruchome w/ch pachy po stronie guza**

Przeciwwskazania do leczenia chirurgicznego – *leczenie neoadjuwantowe*

- *rak piersi w wyższym stopniu zaawansowania*
- *zapalny rak piersi*
- *obrzęk ramienia po stronie guza*
- *naciek ściany klatki piersiowej*
- *satelitarne guzki w skórze*
- *p.wskazania do znieczulenia ogólnego*

Rak piersi

Leczenie radykalne

Leczenie miejscowe

- Chirurgia
- Radioterapia

Systemowe leczenie uzupełniające

- Chemioterapia
- Hormonoterapia
- Trastuzumab

Rehabilitacja

- Fizyczna
- Psychiczna
- Operacje rekonstrukcyjne

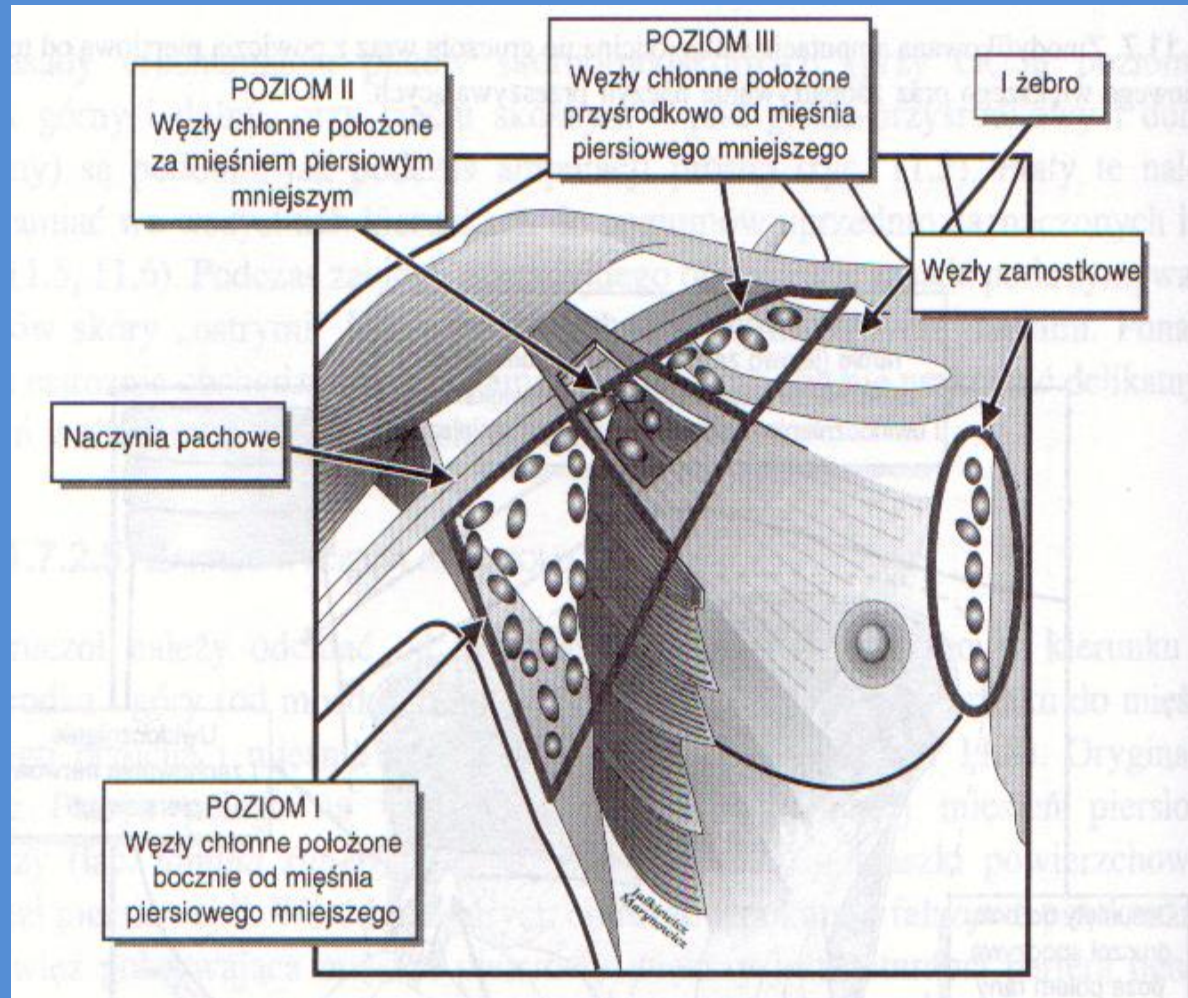
Obserwacja

Metody leczenia operacyjnego

- Mastektomia prosta +/- biopsja węzła chłonного wartowniczego
- Zmodyfikowana radykalna mastektomia
- Leczenie oszczędzające + biopsja węzła wartowniczego
- Leczenie oszczędzające + limfadenektomia pachowa
- Operacje onkoplastyczne

Operacja radykalna raka piersi

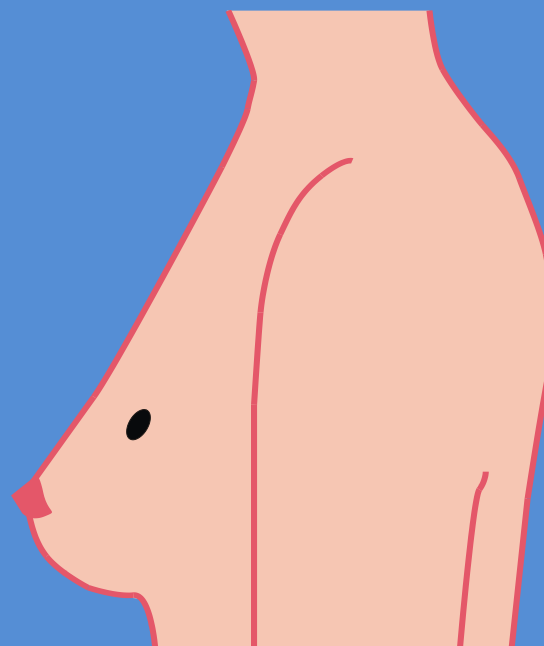

Radykalne leczenie oszczędzające

- Usunięcie zmiany pierwotnej w granicach tkanek zdrowych
- Radykalizm onkologiczny
- Dobry efekt estetyczny
- Proporcja guz – pierś, lokalizacja zmiany
- Zmiany do 3 cm (I stopień i część II stopnia)
- Zwykle biopsja węzła wartowniczego
- Przeciwwskazana wieloogniskowość
- Konieczna radioterapia

Przeciwwskazania do pierwotnego leczenia oszczędzającego

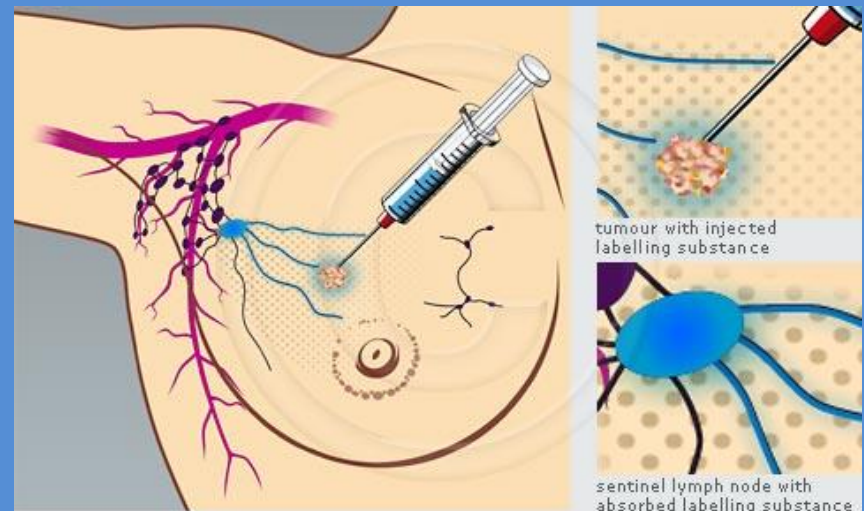
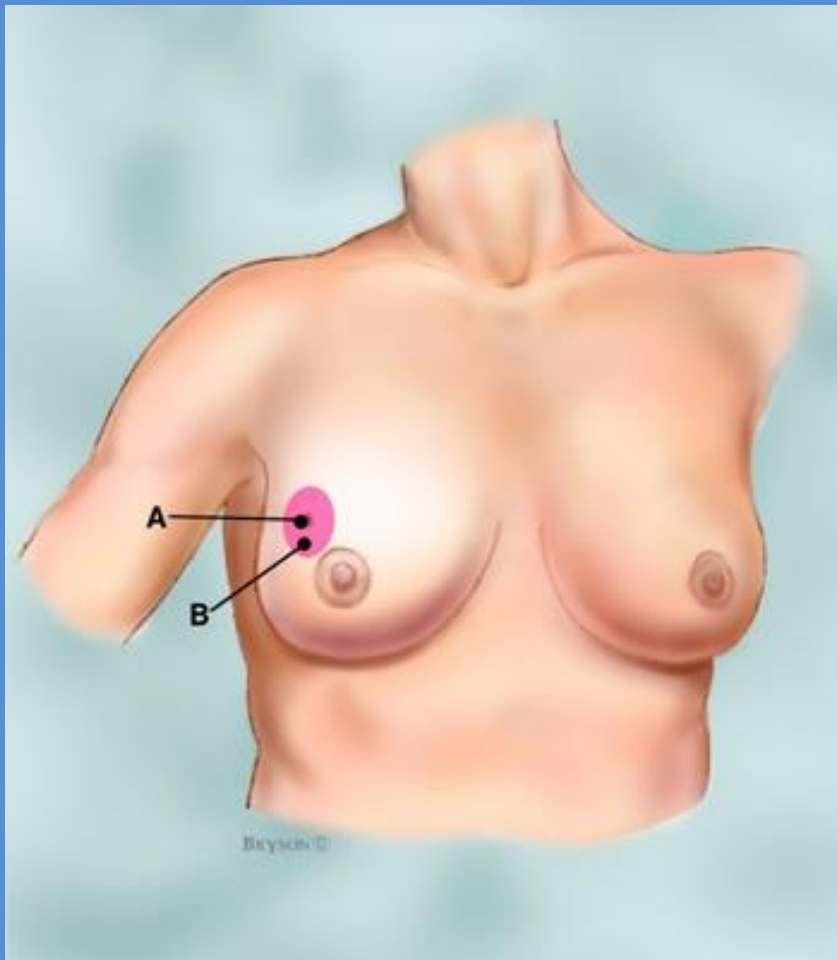
- *zaawansowanie kliniczne inne niż T1-T2*
- *przewidywany zły efekt kosmetyczny*
- *wieloośrodkowy lub obustronny rak sutka*
- *uprzednie napromienianie piersi*
- *brak możliwości uzyskania negatywnych marginesów*
- *wznowa po leczeniu oszczędzającym*
- *ciąża*
- *kolagenozy*
- *rozległe zwapnienia w mammografii*

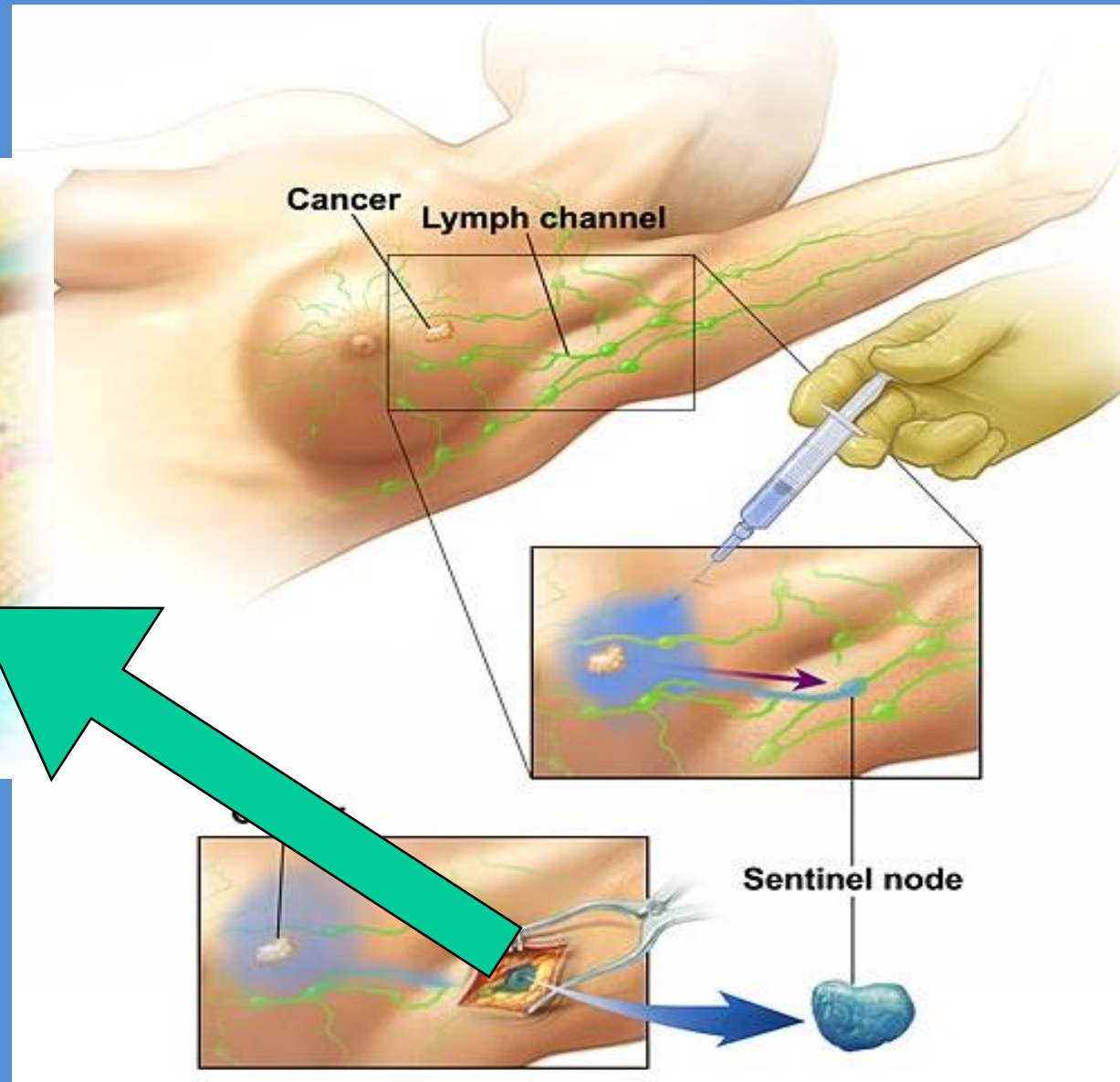
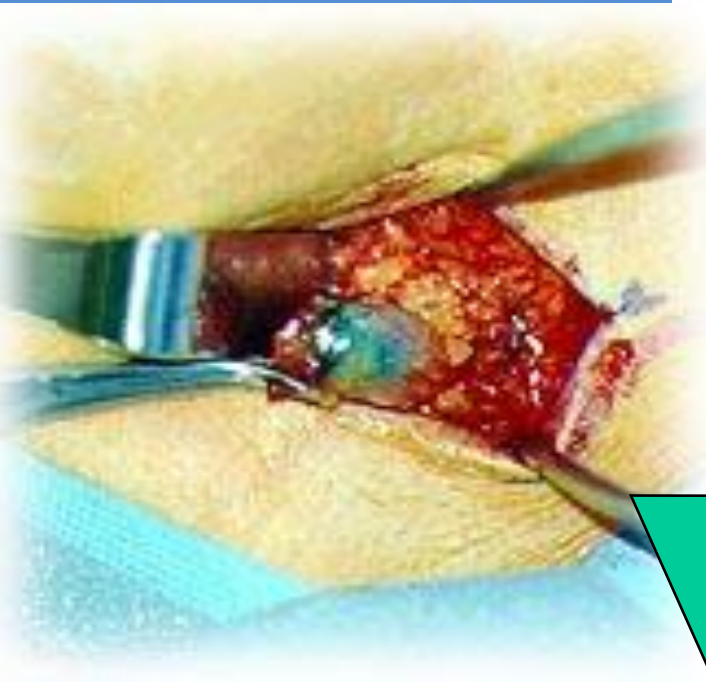
Leczenie oszczędzające

- Usunięcie guza w granicach tkanek zdrowych
- Konieczna radioterapia

Węzeł wartowniczy

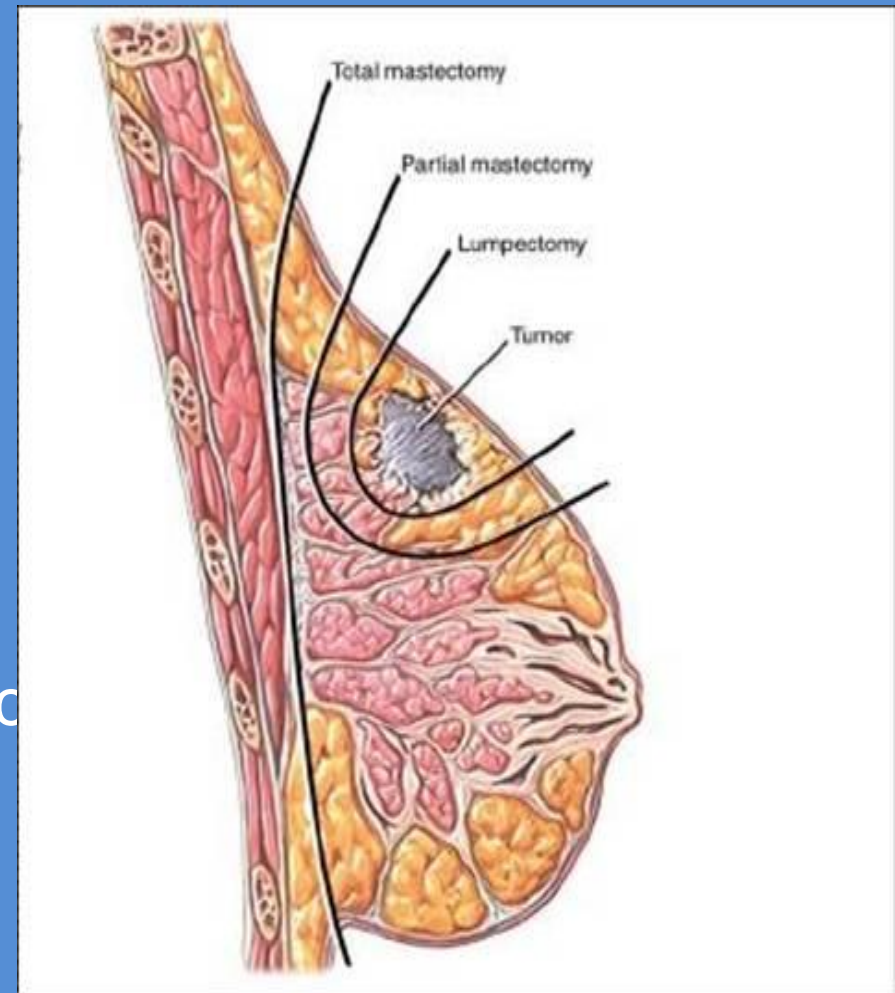

Biopsja węzła wartowniczego

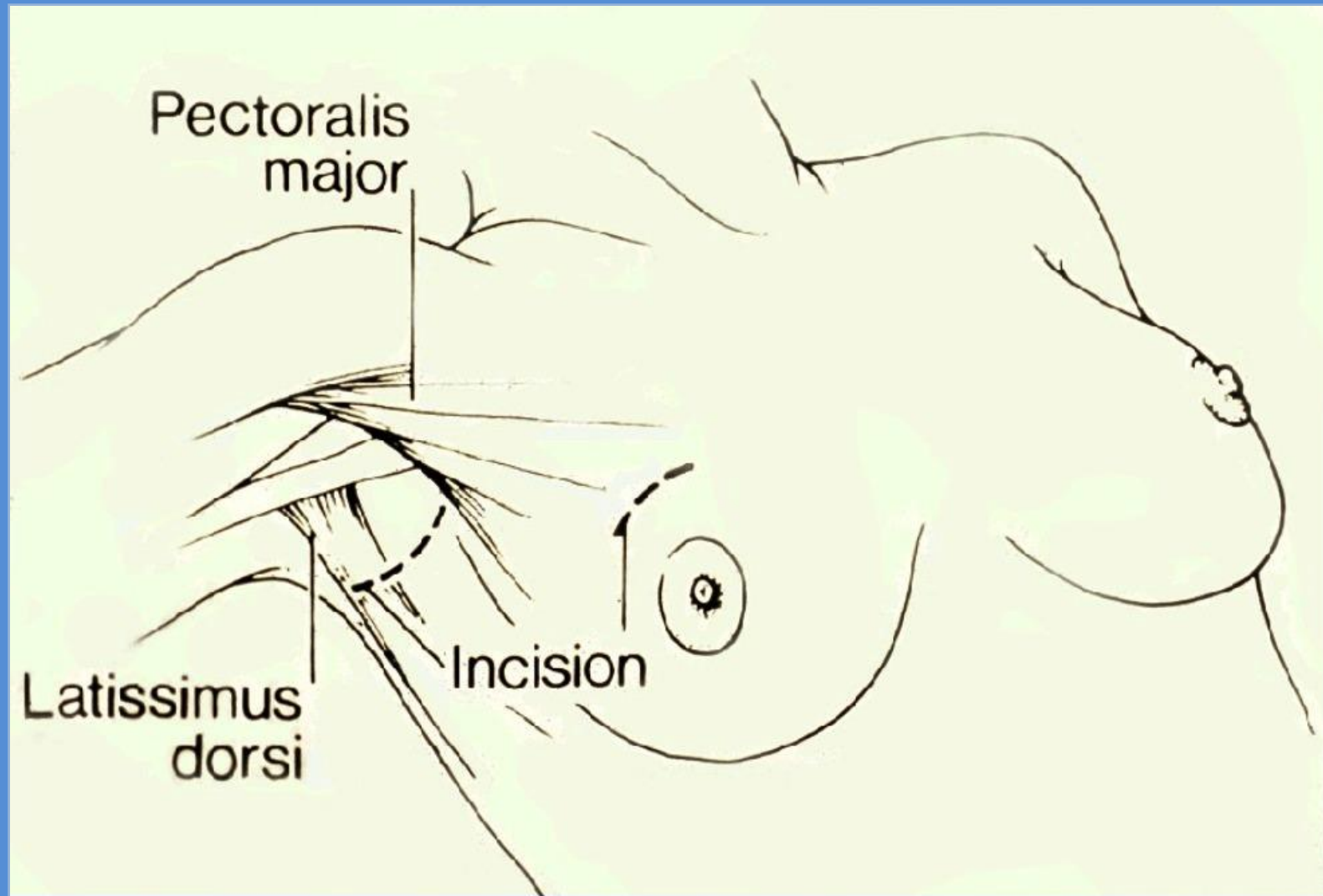
Możliwości leczenia chirurgicznego

- Tumorektomia
- Szerokie wycięcie
- Mastektomia
- Biopsja węzła wartowniczego
- Limfangiektomia pachowa

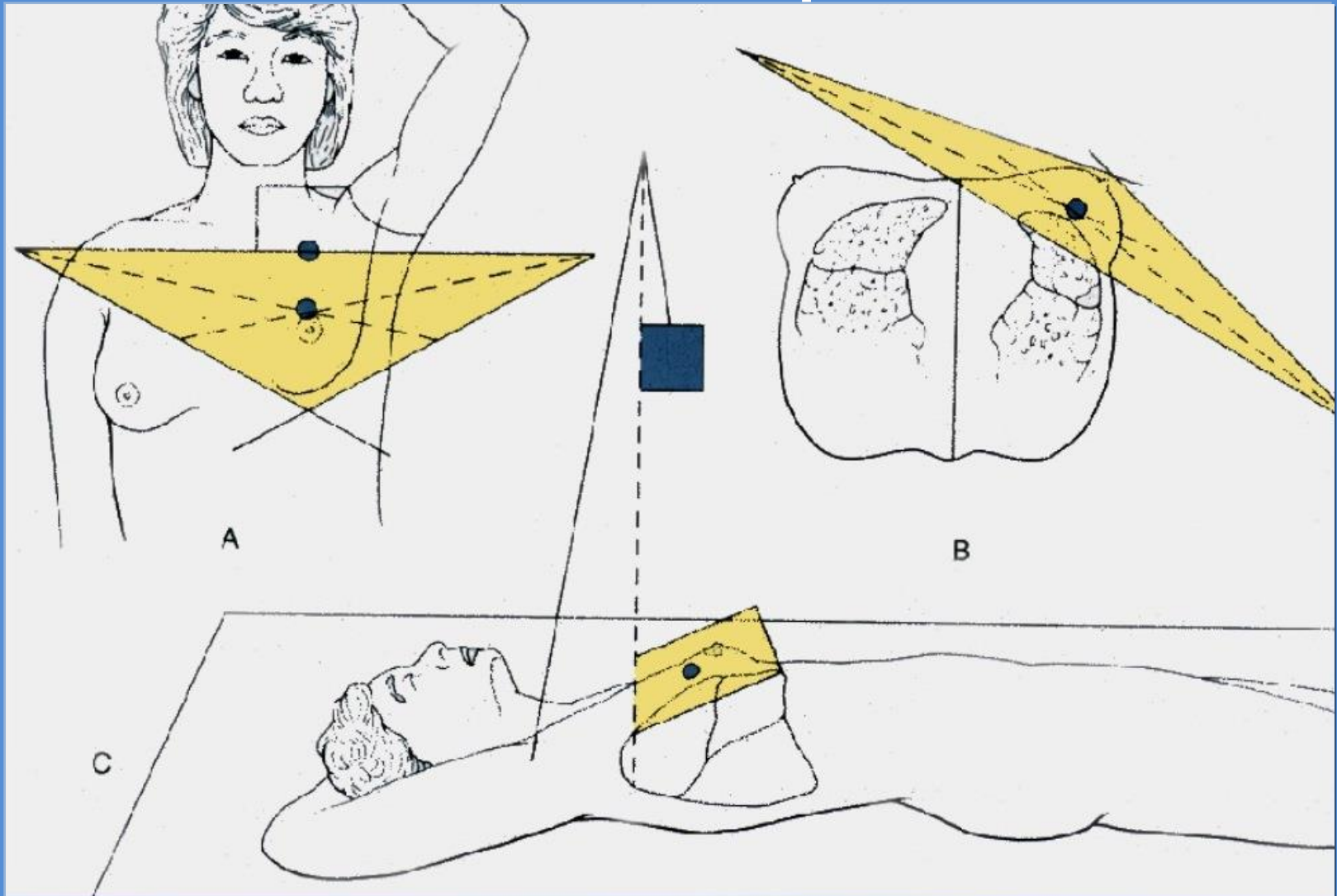

Leczenie oszczędzające

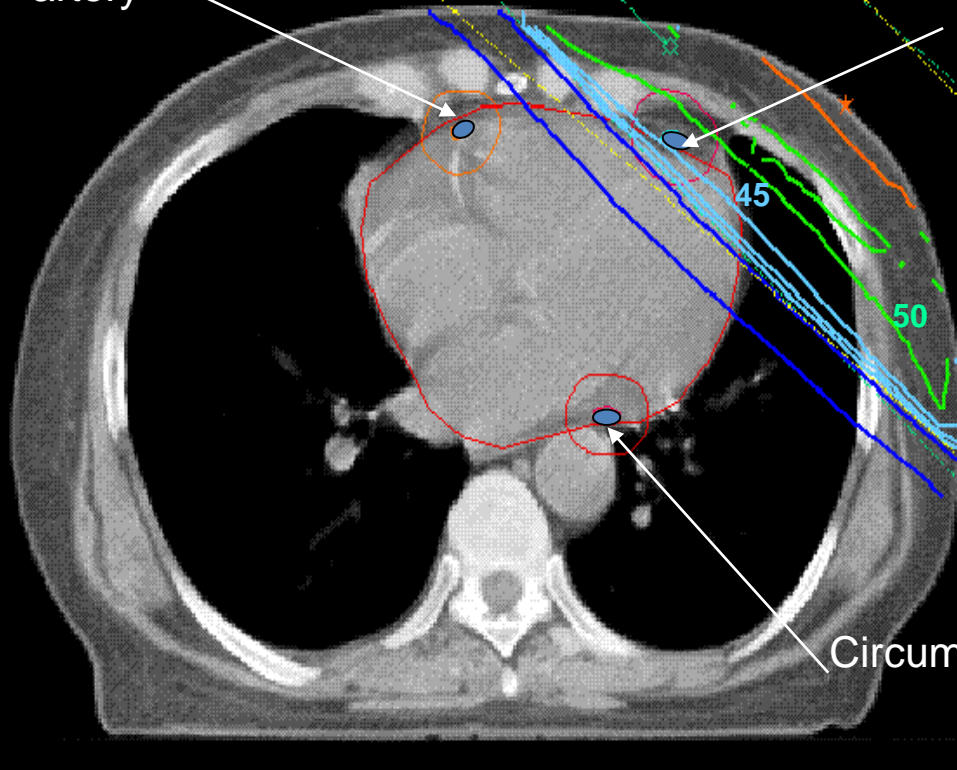
Leczenie oszczędzające Radioterapia

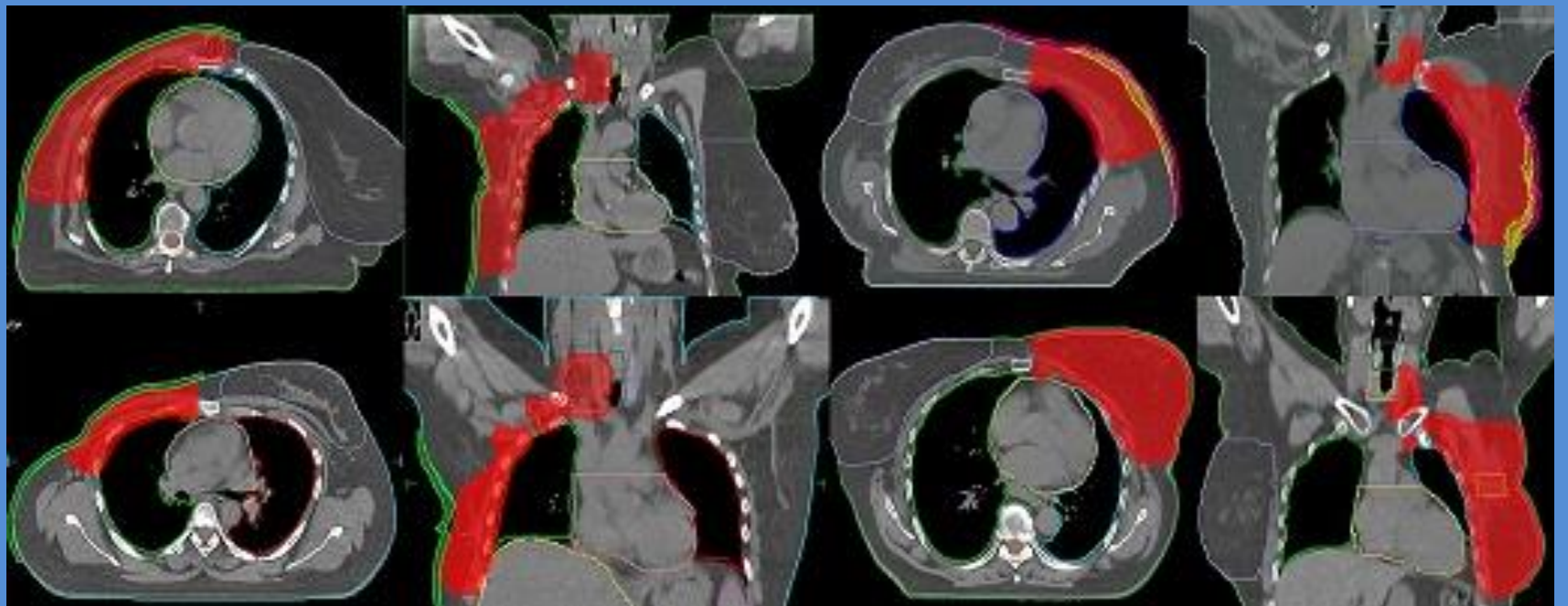
Left tangential pair Co⁶⁰

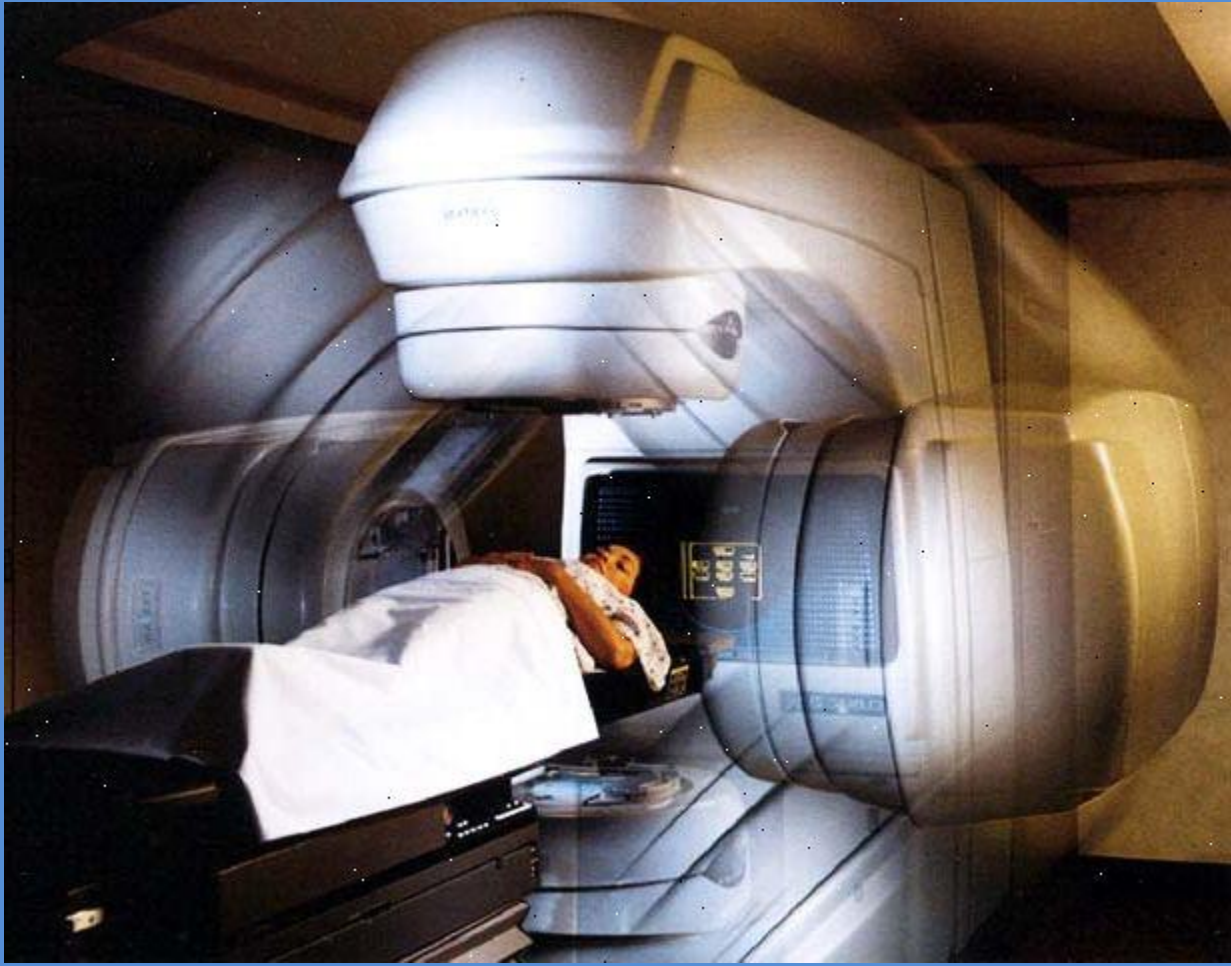
Right coronary artery

Left anterior descending coronary artery

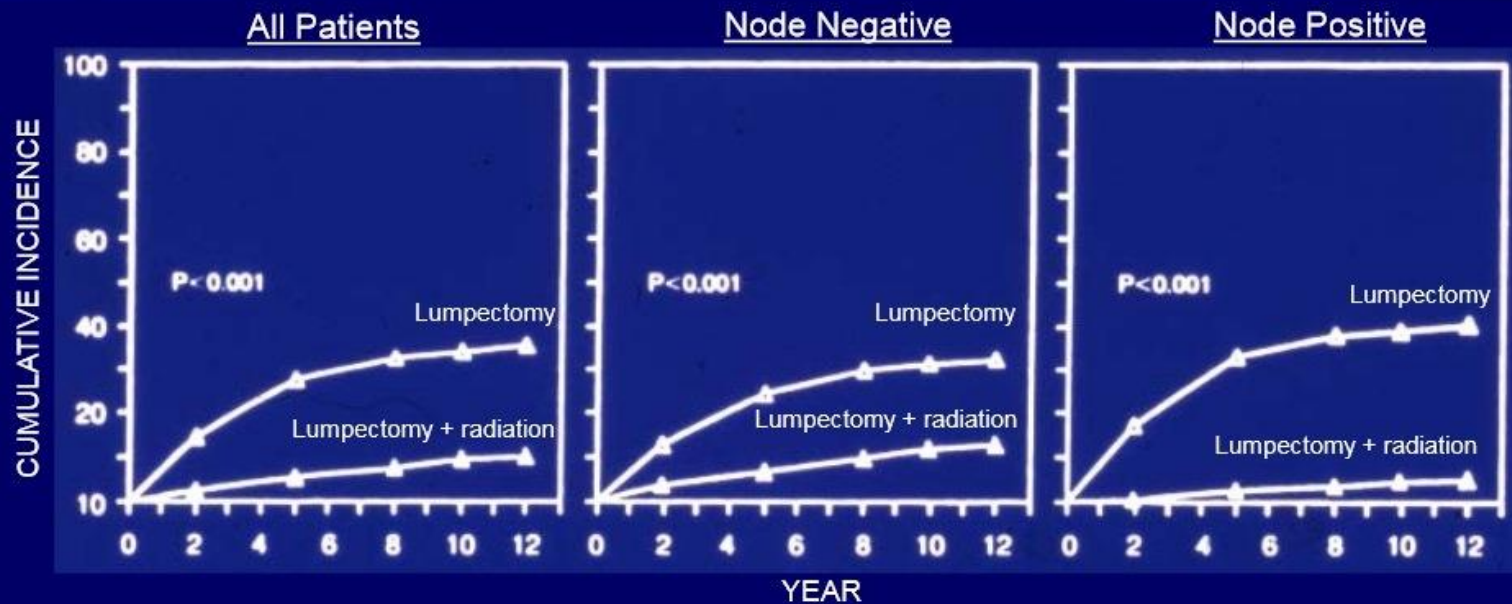

Circumflex coronary artery

Leczenie oszczędzające Radioterapia NSABP B 06

No. of patients / No. of recurrences

Lumpectomy: 570/210
Lumpectomy + XRT: 567/62

361/121
375/50

209/89
192/12

Operacje odtwórcze piersi u kobiet po mastektomii

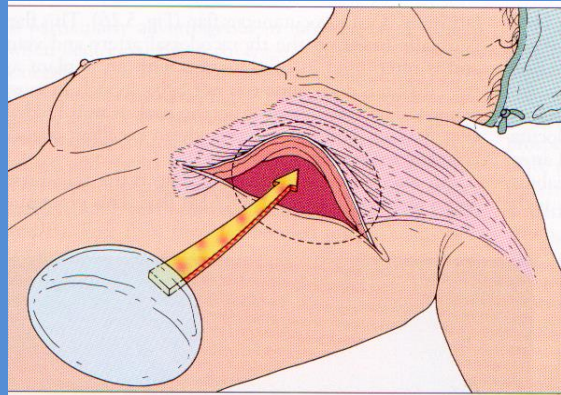
- **Wskazania:**
- - **decyzja chorej**
- Przeciwwskazania:
  - wznowa miejscowa
  - przeciwwskazania ogólnomedyczne
(nadciśnienie, cukrzyca, zaburzenia krzepnięcia itp..)
  - uogólnienie choroby
- Rekonstrukcje natychmiastowe i odroczone

Sposoby rekonstrukcji piersi

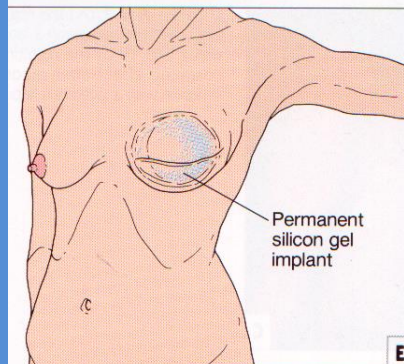
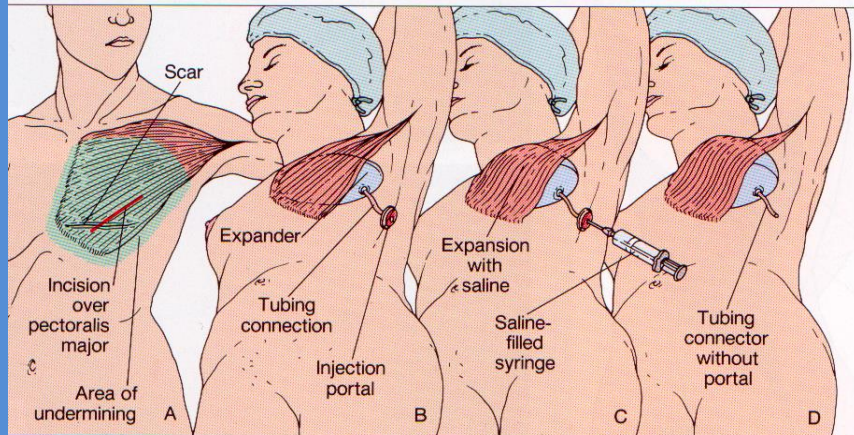
- Wszczepienie endoprotezy
- Rozprężanie tkanek
- Wyspowy płat z mięśniem najszerszym grzbietu
- Wyspowy płat z mięśniem prostym brzucha
- Wolne płaty z zespoleniem mikronaczyniowym
- Komórki macierzyste

Rekonstrukcja piersi z użyciem expanderów

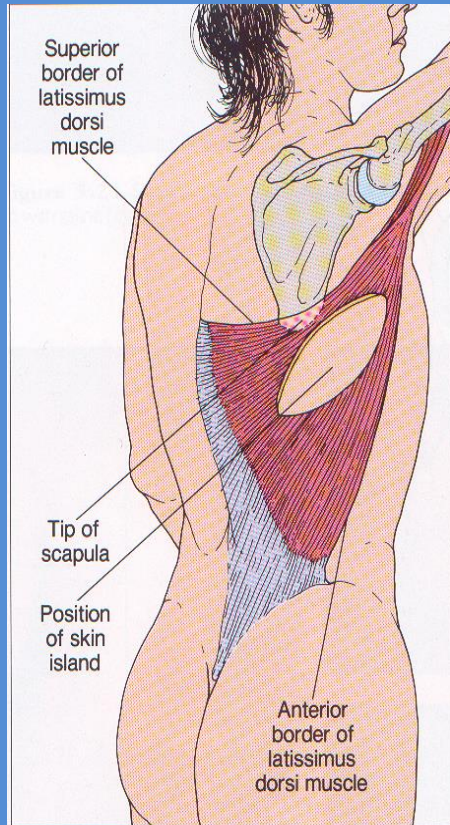

Figure 5.24 A submuscular pocket under the pectoralis major is created to receive the silicone implant. (From Vasconez, LeJour, and Gamboa-Bobadilla, 1991.)

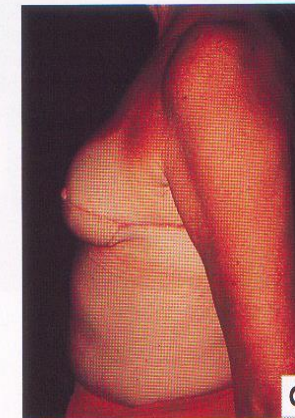
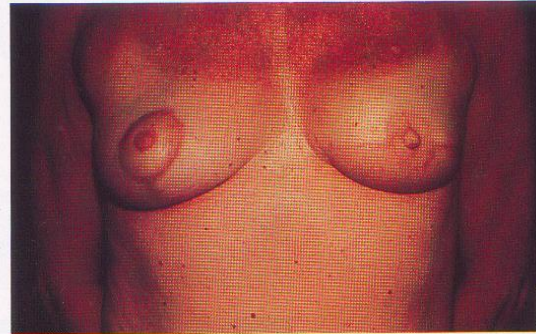
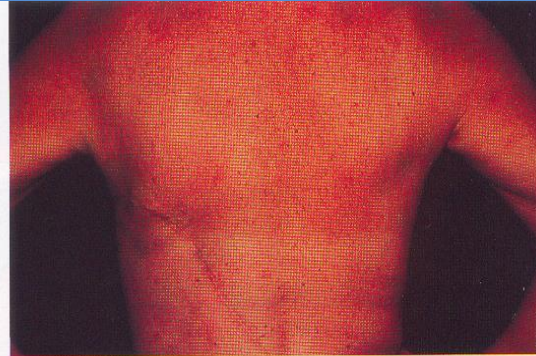

Figure 5.25 (A–D) A tissue expander is placed under the pectoralis major muscle and expanded until a sufficient sized pocket has been created. (E) The expander is then usually replaced with a permanent implant. (From Vasconez, LeJour, and Gamboa-Bobadilla, 1991.)

Rekonstrukcja piersi płatem mięśnia najszerszego grzbietu

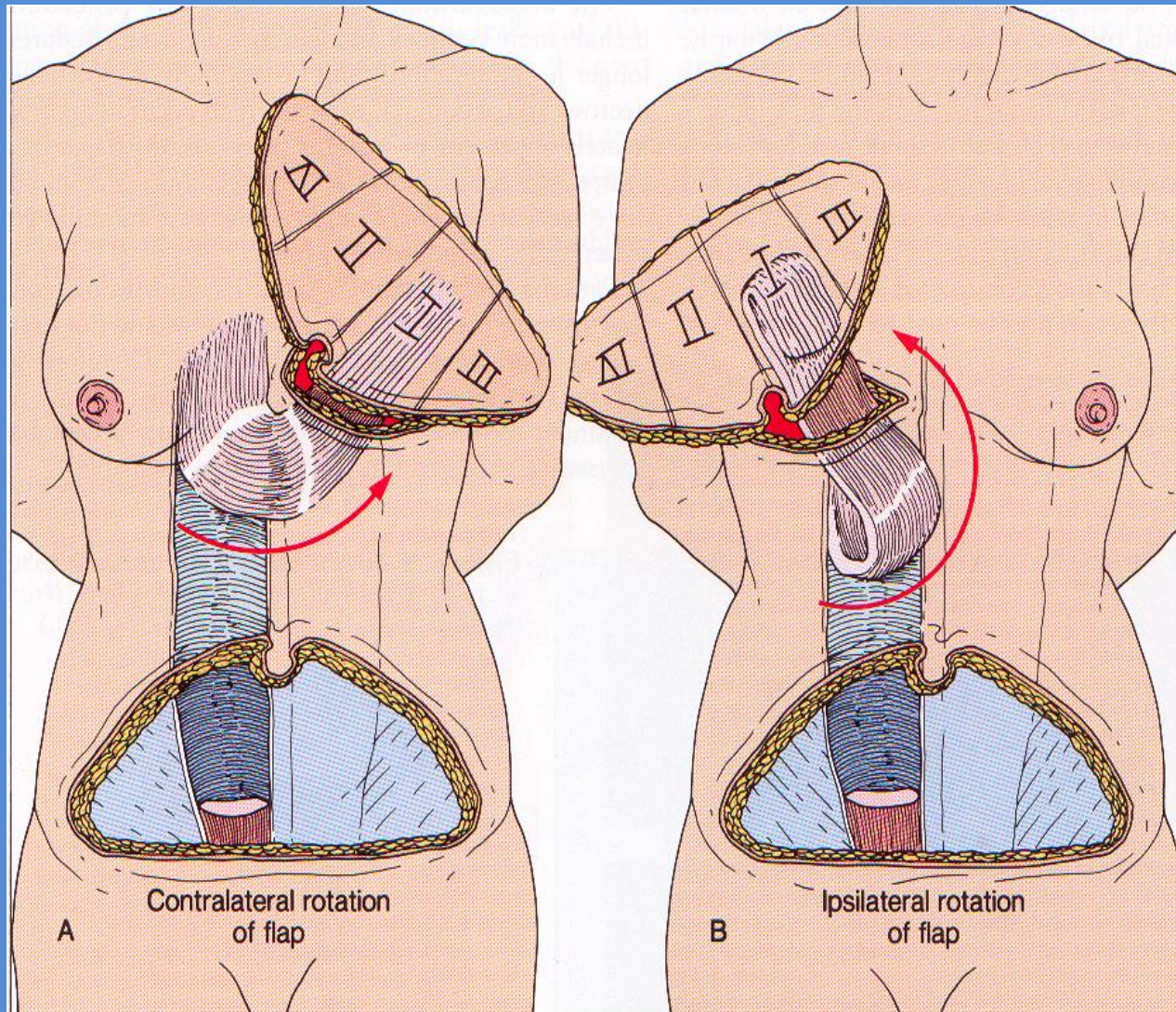

Figure 5.26 The latissimus dorsi myocutaneous flap is based on the thoracodorsal artery and vein. This flap is rotated from the back and becomes the breast mound. (From Vasconez, LeJour, and Gamboa-Bobadilla, 1991.)

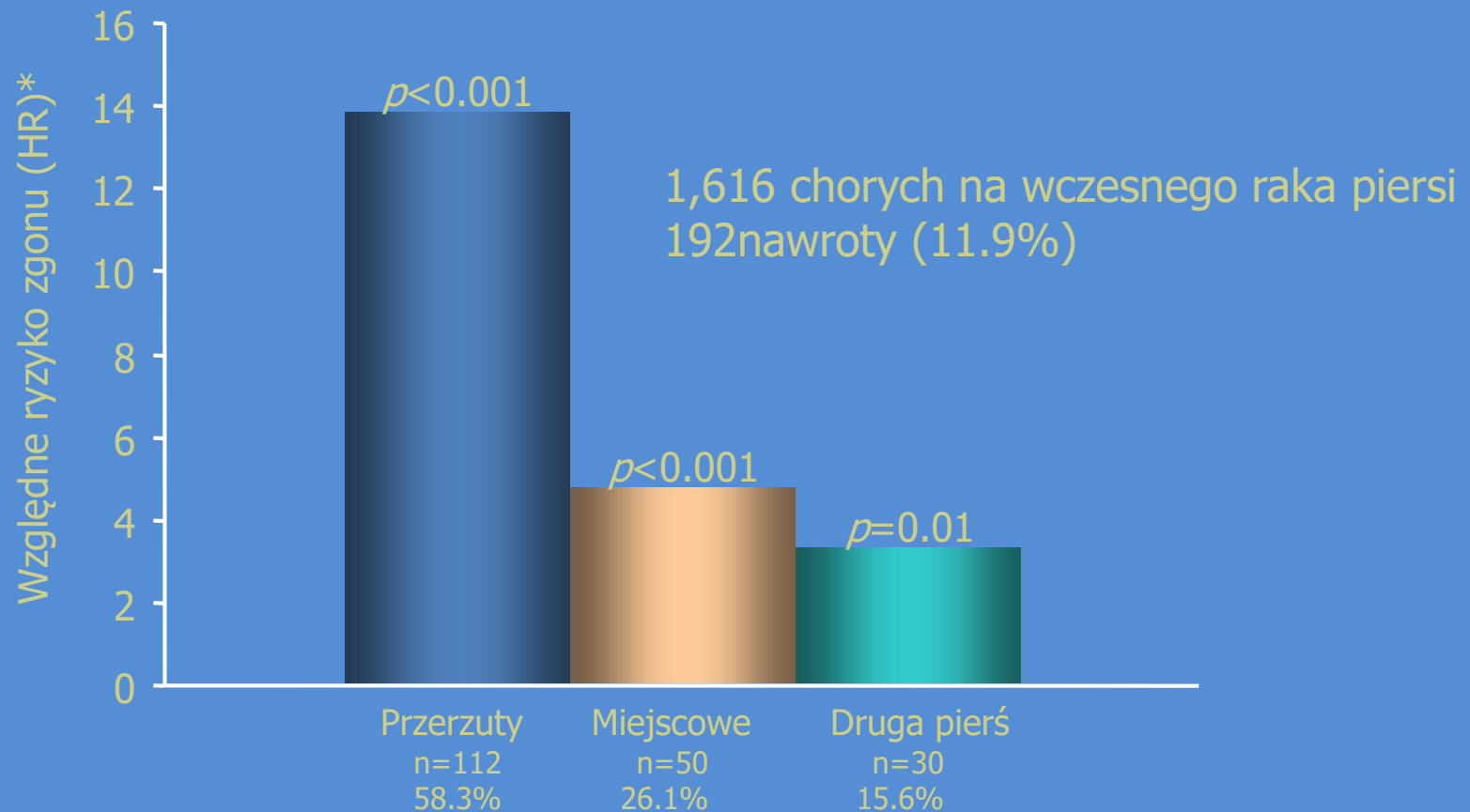

Figure 5.27 (A) The resultant scar from harvesting a latissimus flap. (B,C) The resulting cosmetic effect after reconstruction with a latissimus flap.

Rekonstrukcja piersi płatem TRAM

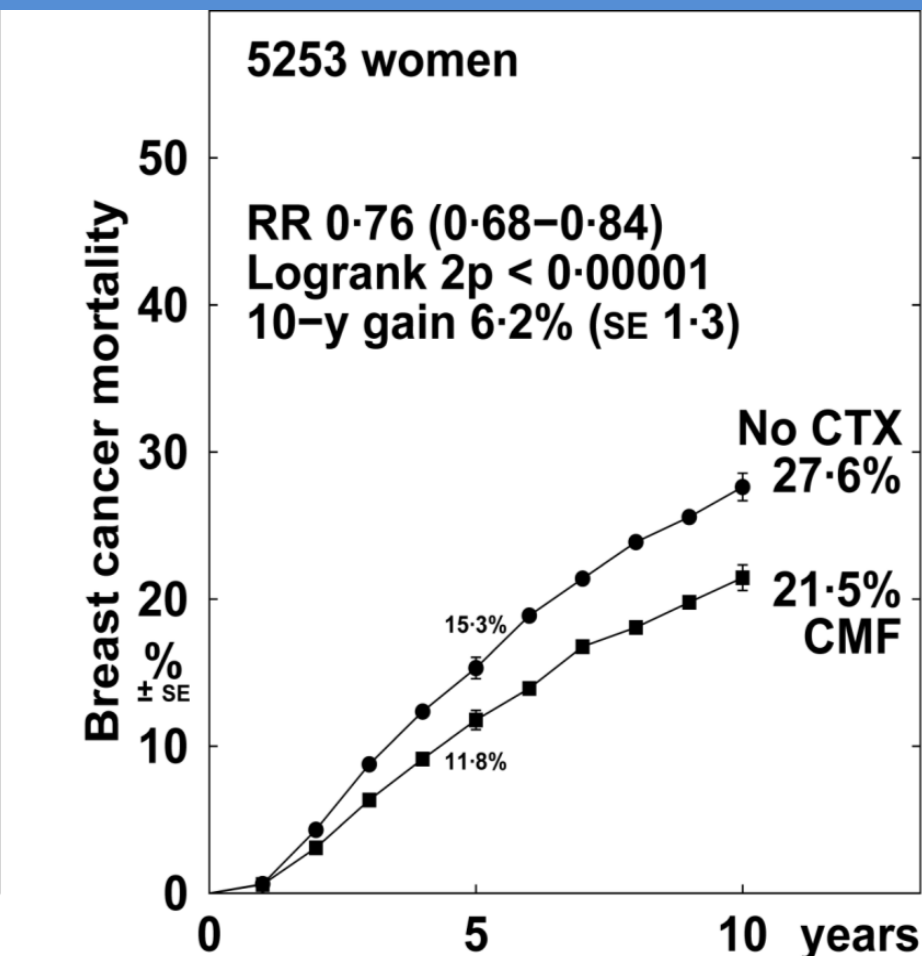
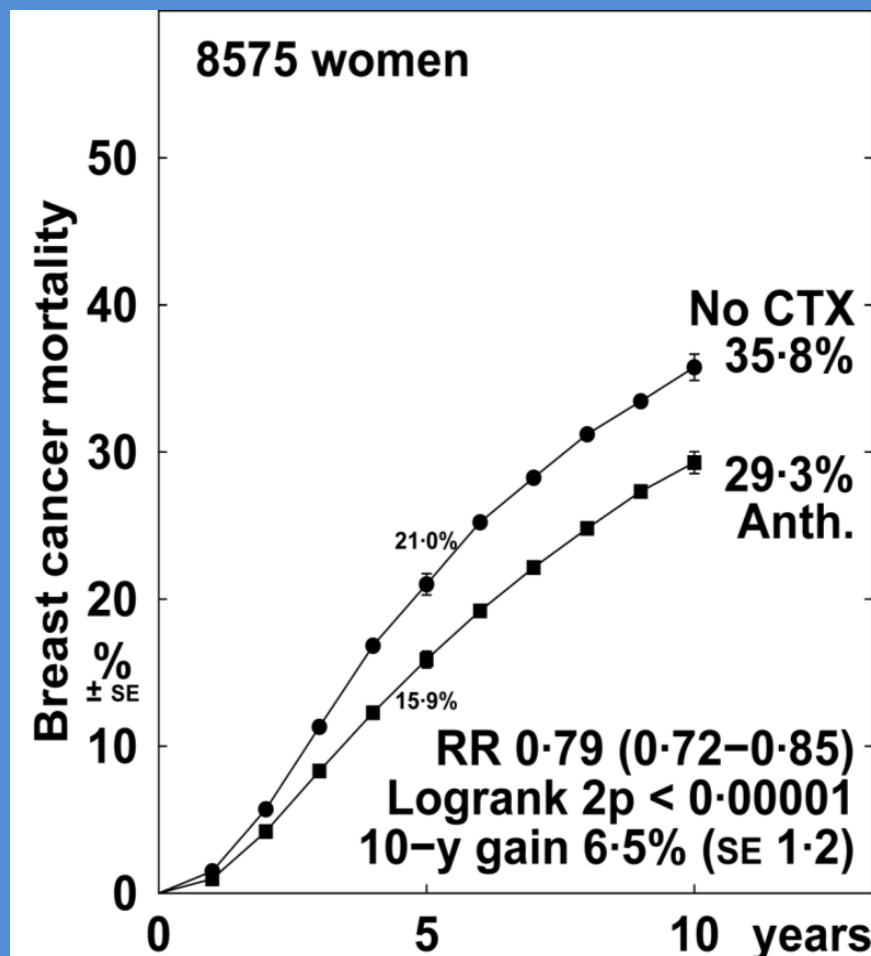
Ryzyko zgonu w zależności od lokalizacji nawrotu (mediana F-up=44.5 miesięcy)

* Ryzyko hazardu (i wartość P) w stosunku do chorych bez nawrotu

Chemotherapy vs no adjuvant chemotherapy

L: anthracycline-based regimen (eg, standard 4AC), R: standard CMF

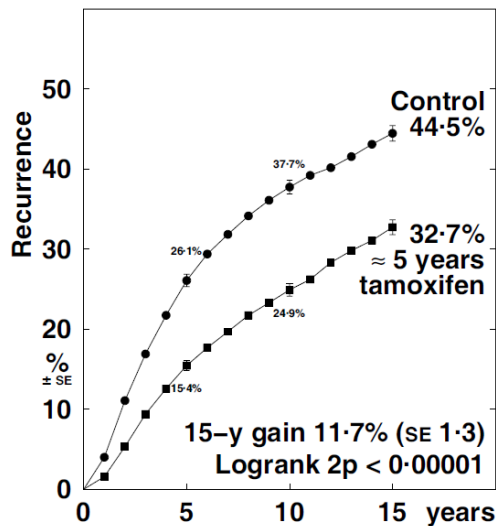
Death rates (% / year: total rate - rate in women without recurrence) and logrank analyses

Allocation	Years 0 - 4	Years 5 - 9	Year 10+
Anth.	3.38 SE 0.13	3.57 SE 0.16	2.83 SE 0.19
No CTX	4.77 SE 0.17	4.31 SE 0.21	2.98 SE 0.22
Rate ratio	0.73 SE 0.05	0.83 SE 0.07	0.92 SE 0.11
(O-E) / V	-97.5 / 307.0	-35.9 / 193.2	-6.7 / 81.0

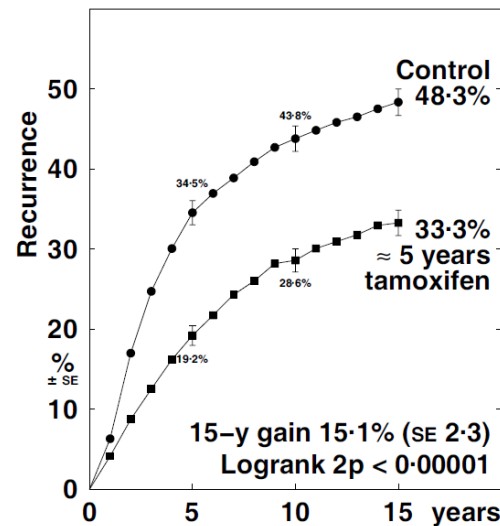
Allocation	Years 0 - 4	Years 5 - 9	Year 10+
CMF	2.51 SE 0.14	2.42 SE 0.16	1.80 SE 0.16
No CTX	3.23 SE 0.17	3.14 SE 0.19	2.10 SE 0.18
Rate ratio	0.75 SE 0.07	0.74 SE 0.08	0.82 SE 0.12
(O-E) / V	-43.5 / 151.3	-33.7 / 109.6	-11.9 / 59.1

2010 EBCTCG

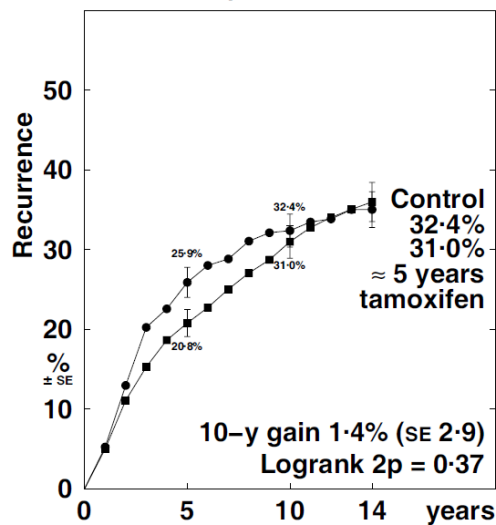
≈ 5 years tamoxifen vs. Not
RECURRENCE
ER+ PR+

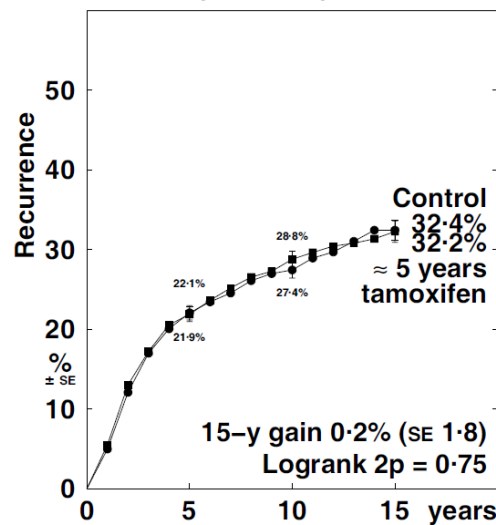
≈ 5 years tamoxifen vs. Not
RECURRENCE
ER+ PR-poor

≈ 5 years tamoxifen vs. Not
RECURRENCE
ER-poor PR+

≈ 5 years tamoxifen vs. Not
RECURRENCE
ER-poor PR-poor

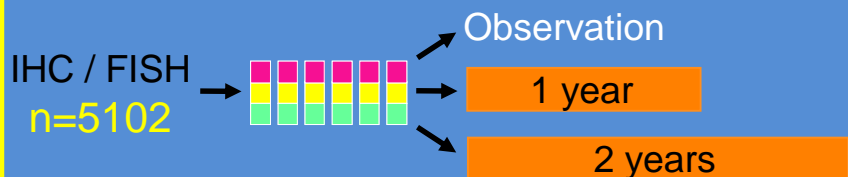
Przedłużone leczenie tamoksyfenem

TABLE. Extended Adjuvant Tamoxifen Therapy

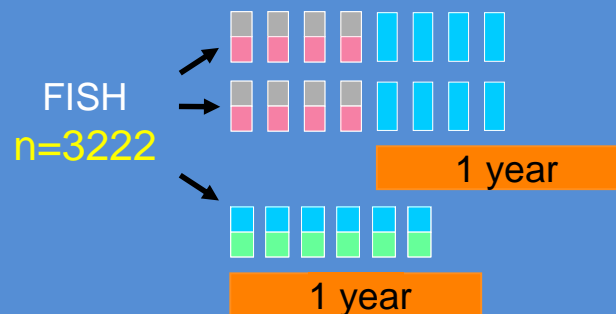
Study	Number of Patients	Menopausal Status (pre-, peri-, post-)	Hormone Receptors	Lymph Node Status	Follow-up	Extended TAM Beneficial?	
						DFS and BC Mortality	OS
Scottish TAM Trial	169 control 173 TAM (indefinite)	85 pre- 257 post-	0-19* 75 >20* 132 Not done 135	N+: 78 N0: 240 Unknown: 25	15 Years	No (DFS; HR, 1.36; 95% CI, 0.95-1.95; <i>P</i> = .12); trend favoring control	No (OS; HR, 1.32; 95% CI, 0.93- 1.88; <i>P</i> = .12); trend favoring control
NSABP B-14	570 control 583 TAM	300 pre-/peri- 847 post-	ER/PR+	N0: all	12 years	No, worse (82% control vs 78% TAM DFS; <i>P</i> = .03)	No (94% control vs 91% TAM OS; <i>P</i> = .08)
ECOG (E4181+E5181)	93 control 100 TAM	107 pre- 87 post-	140 ER+ 53 ER-	N1: 118 >N2: 75	10 years	Yes, in ER+ (overall cohort, 73% control vs 85% TAM DFS; <i>P</i> = .1) (ER+ only, 67% control vs 84% TAM DFS; <i>P</i> = .014)	No (overall cohort, 89% control vs 86% TAM OS; <i>P</i> = .52) (ER+ only, 89% control vs 86% TAM OS; <i>P</i> = .52)
aTTom	6953 total 2755 ER+	NR	2755 ER+	NR	15 years	Yes (24% control vs 21% TAM BC mortality; <i>P</i> = .06 overall; RR, 0.88; 95% CI, 0.77-1.01; <i>P</i> = .05)	No (35% control vs 34% TAM over- all mortality; <i>P</i> = .2; RR, 0.94; 95% CI, 0.86- 1.03; <i>P</i> = .2)
ATLAS	12894 total 6846 ER+ 3418 control 3428 TAM	630 pre- 6079 post-	6846 ER+	N0: 3677 N1-3: 1831 ≥N4: 1070 Unknown: 268	15 years	Yes (12% control vs 10% TAM BC mor- tality; <i>P</i> = .01)	Yes (21% control vs 19% TAM over- all mortality; <i>P</i> = .01)

Najważniej triale w leczeniu uzupełniającym

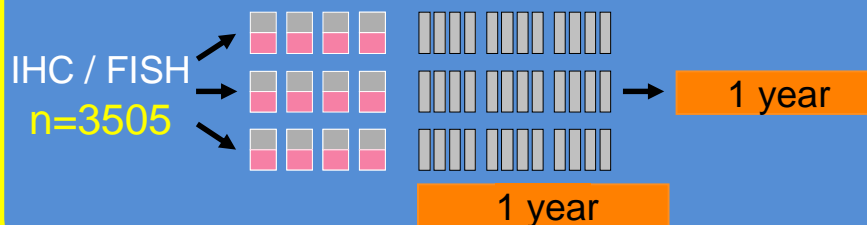
HERA (ex-USA)

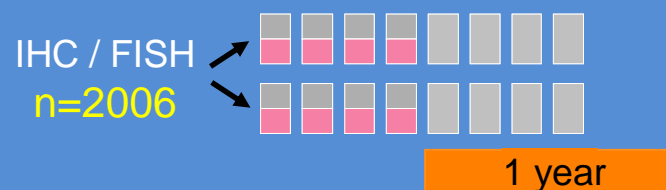
BCIRG 006 (global)

NCCTG N9831 (USA)

NSABP B-31 (USA)

Standard
chemotherapy

Doxorubicin +
cyclophosphamide

Docetaxel

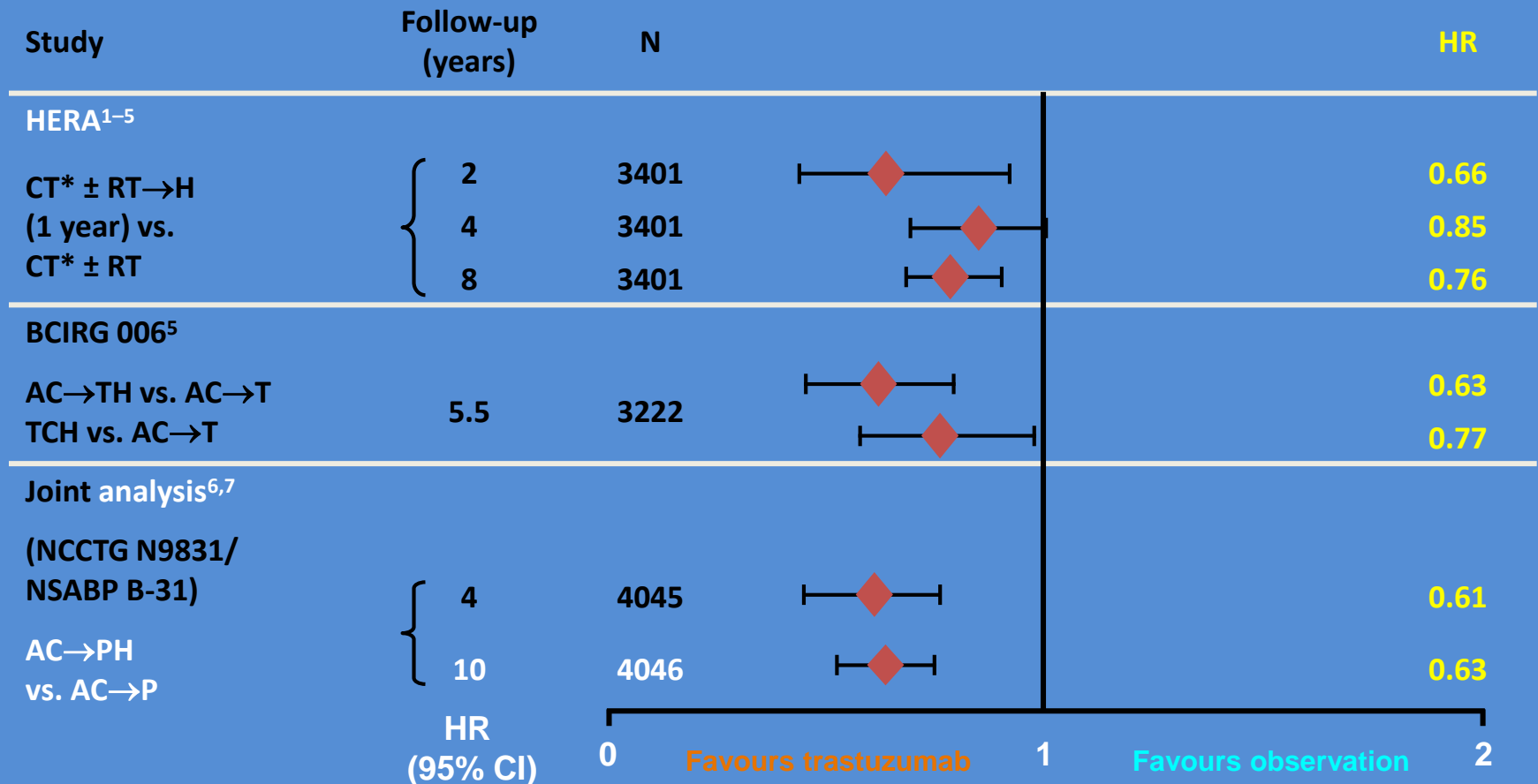
Docetaxel +
carboplatin

Trastuzumab

Paclitaxel

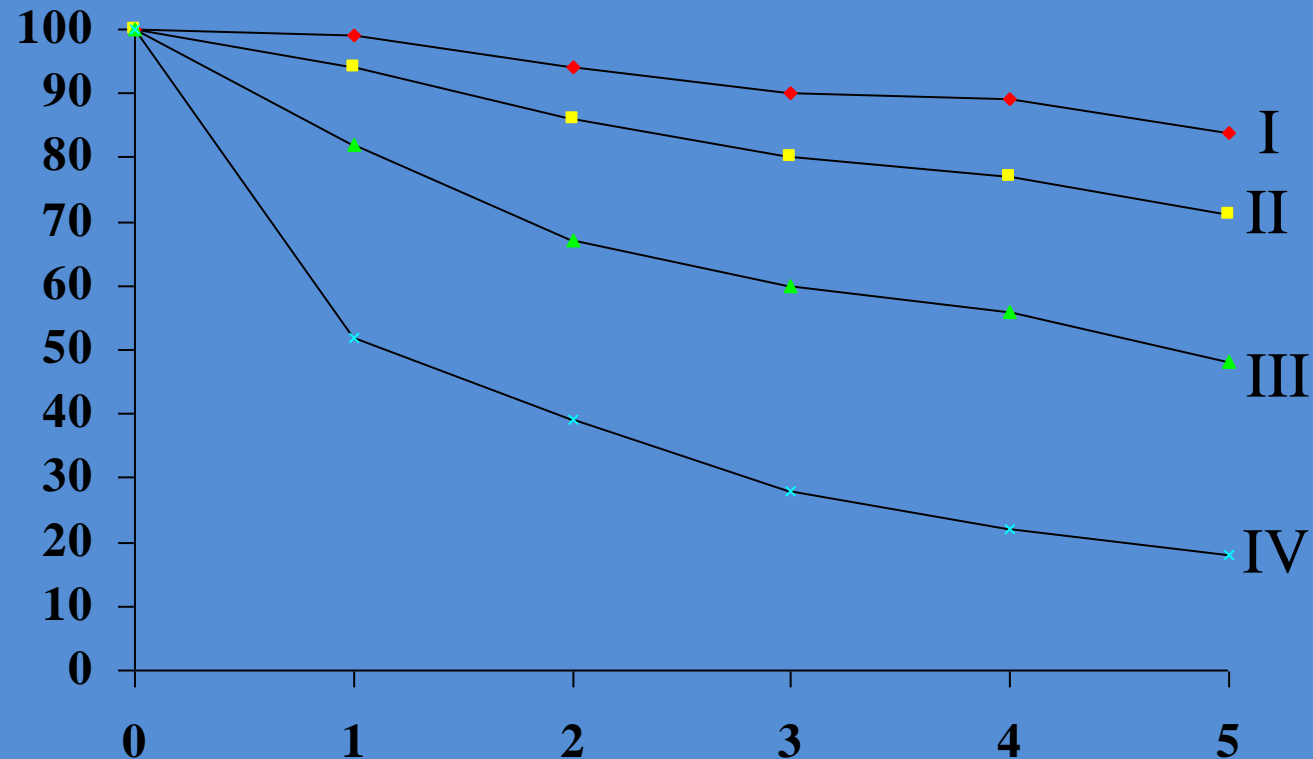
Potwierdzona skuteczność jednorocznego leczenia trastuzumabem

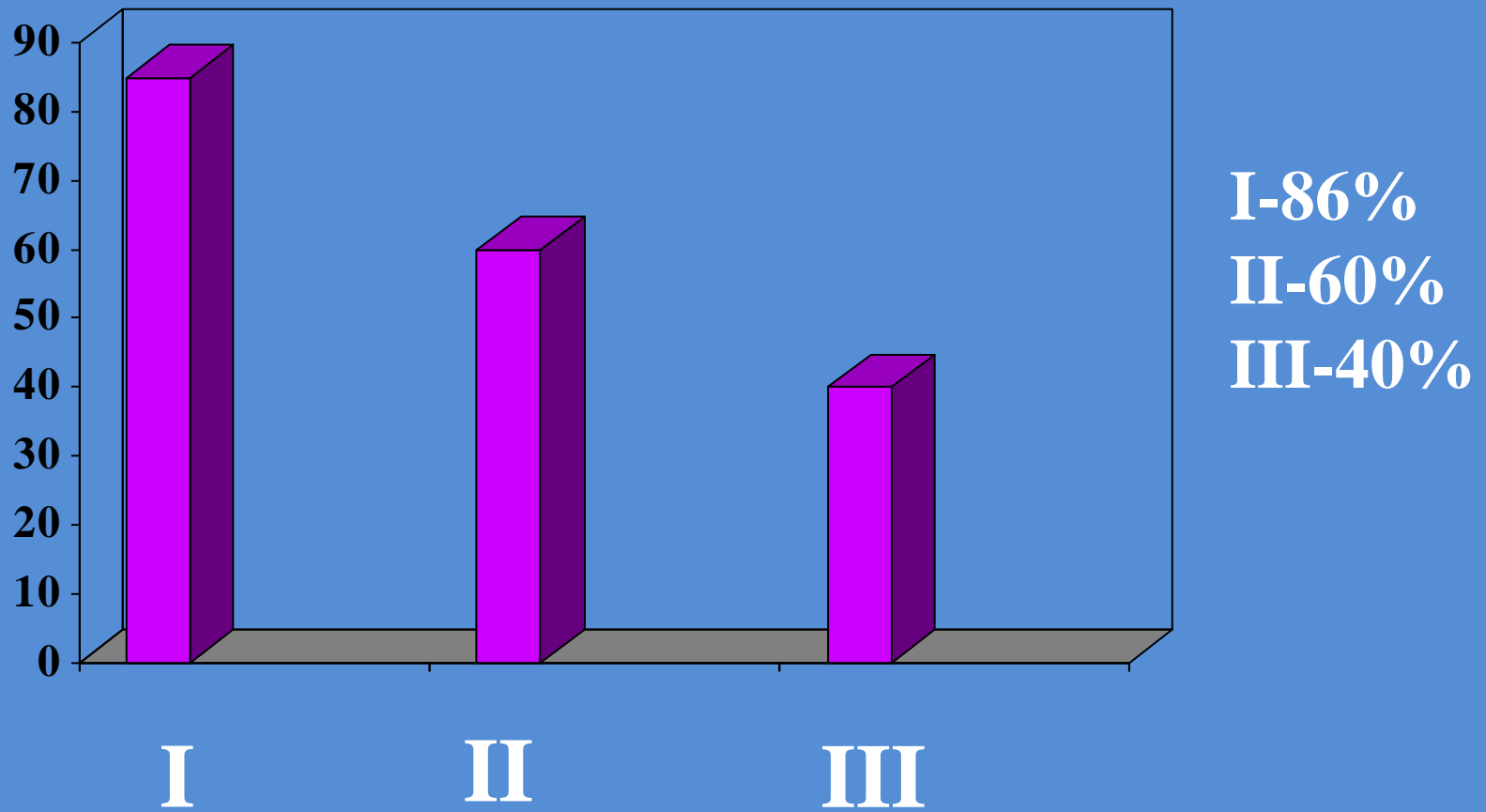
* Selected from a list of approved regimens consisting of ≥4 cycles

1. Smith I, et al. *Lancet* 2007; 369:29–36;
2. Gianni L, et al. *Lancet Oncol* 2011; 12:236–244; 3. Goldhirsch A, et al. *Lancet* 2013; 382:1021–1028;
4. Piccart-Gebhart MJ, et al. SABCS 2012 (Abstract S5-2); 5. Slamon D, et al. *N Eng J Med* 2011; 365:1273–1283;
6. Perez EA, et al. *J Clin Oncol* 2011; 29:3366–3373; 7. Perez EA, et al. *J Clin Oncol* 2014; 32:3744–3752.

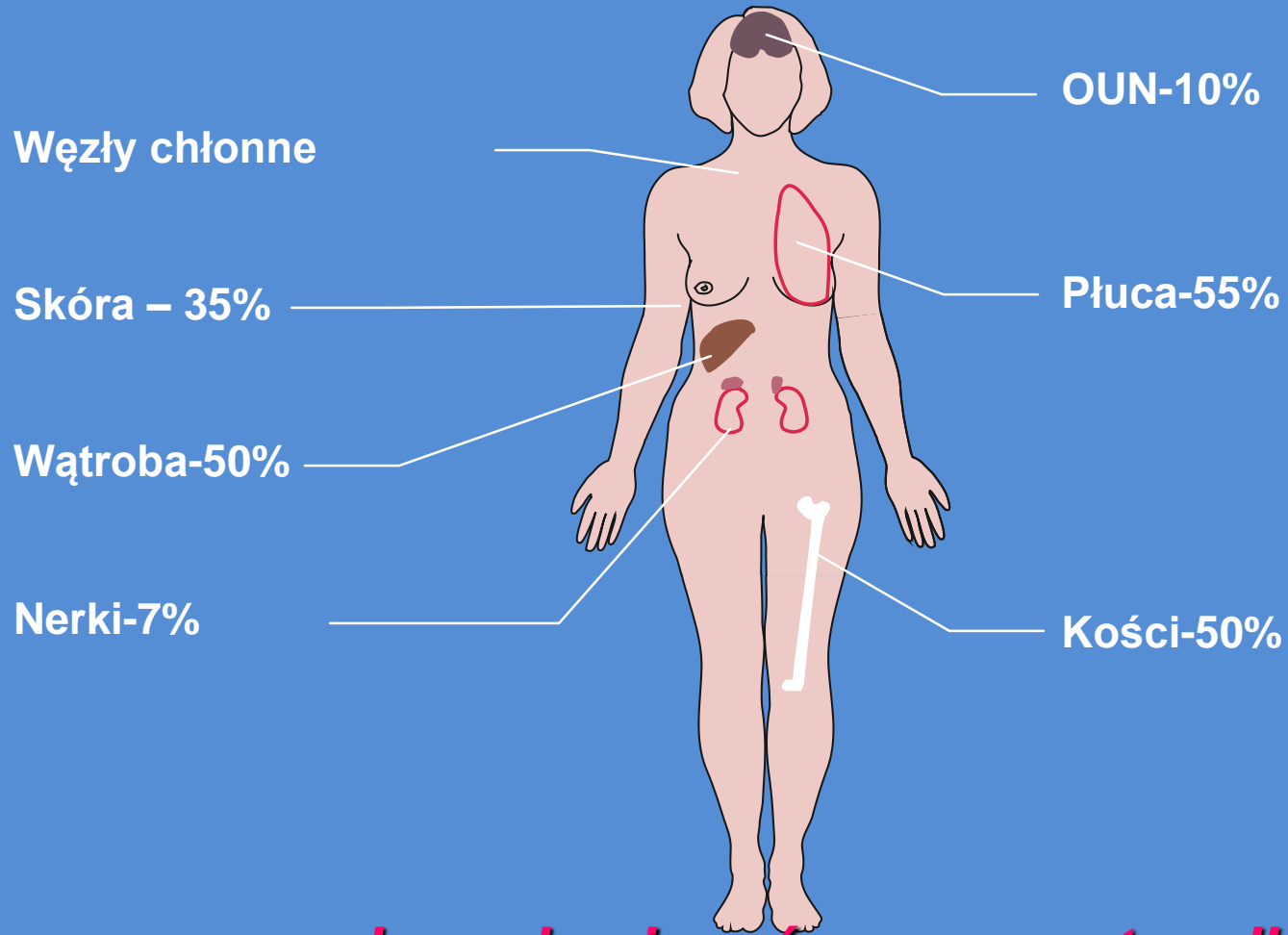
Rak piersi - Przeżycia 5-cio letnie w zależności od st.zaawansowania

Rak piersi - Przeżycia 10-cio letnie w zależności od st. złośliwości h-p

Przerzuty

• drogą krwionośną-przerzuty odległe

Rak piersi

- Rozpoznanie choroby bezobjawowej
- Zaawansowanie choroby i typ raka – sposób leczenia miejscowego
- Minimalizowanie kalectwa
- Leczenie systemowe zgodne z cechami biologicznymi
- Rehabilitacja psychiczna i fizyczna
- Zabiegi rekonstrukcyjne
- Wieloletnie przeżycie

Ośrodki diagnostyki i leczenia raka piersi

- System dedykowany pacjentowi
- Skoordynowany
  - Diagnoza
  - Leczenie
  - Wsparcie
- Wielospecjalistyczny
- Parlament Europejski
- EUSOMA, ASBD, SIS, UICC

INTERDYCYPLINARNE MYŚLENIE I DZIAŁANIE W ONKOLOGII JAKO STANDARD

PROFILAKTYKA:

- MEDYCYNA RODZINNA
- EKOLOGIA
- EPIDEMIOLOGIA
- POLITYKA SPOŁECZNA
- SOCJOLOGIA
- DEMOGRAFIA
- PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA
- KOMUNIKACJA SPOŁECZNA/ w tym medialna/ →
- DŁUGOFALOWE BUDOWANIE POSTAW PROZDROWOTNYCH
- EKONOMIKA MEDYCYNY

LECZENIE:
CHIRURGIA
RADIOTERAPIA
CHEMIOTERAPIA
RADIOLOGIA
HISTOPATOLOGIA
PIELĘGNIARSTWO ONKOLOGICZNE
PSYCHOLOGIA KLINICZNA
MEDYCYNA PALIATYWNA

ŻYCIE Z RAKIEM:

- MEDYCYNA RODZINNA
- PIELEGNIARSTWO SPOŁECZNE
- POLITYKA SPOŁECZNA
- SOCJOLOGIA
- DEMOGRAFIA
- PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA
- KOMUNIKACJA SPOŁECZNA/w tym medialna/ →
- PRZECIWDZIAŁANI E STYGMATYZACJI

ONKOLOGIA SPOŁECZNA